פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 3. זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

פייער פאלקסבלאט

№ 15 | Łódź, Wtorek, 17 stycznia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, יט טבת תרצ"ג | № 15

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יודען-דעבאטע אין דער בודזשעט-קאמיסיע

אינערן-מיניסטער רעדט וועגען די ענדעקישע אנטי-יודישע טעראר-אקטען. — די מלוכה מוז שיצען אלע בירגער, זאגט דער מיניסטער. — ענדעקישער דעפוטאט יערטשאק פערלאנגט ארויסצוטרייבען אלע יודען פון לאנד. — אויף אזא אונמענשליכען אופן ווילען די ענדעקעס לעזען די יודען-פראגע. — שקר-בלבול אויף די יודישע ספארט-ארגאניזאציעס. — יודען-פראגע קאן מען נישט לעזען מיט גוואלדטאטען, זאגט דעפ. טשאלקאש. — דעפ. ראזמארין איז שארף ארויסגעטרעטען געגען די ענדעקעס

וו א ר ש א, 16. (טעלעפאניש).

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע איז בעטראכט געווארען דער בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

דער אינערן-מיניסטער פיעראצקי האט ביי דער געלעגענהייט געהאלטען א לענגערע רעדע אין וועלכע ער האט זיך אפגעשטעלט אויף דער ארבייט פון אלע געביטען וואס זענען אונטערגעוואָרפען דעם אינערן-מיניסטעריום.

ווייטער האט דער מיניסטער גערעדט וועגען די ענדערונגען און שפארזאמקייטען, וואס זענען איינגעפיהרט געווארען אין די לאקאלע אדמיניסטראציעס. וואס שייך דעם בודזשעט איז ער בעדייטענד רעדוצירט געווארען. די רעדוקציע נעהמט ארום א סומע פון העכער פופצעהן מיליאן זל.

דער מיניסטער איז דאן איבערגעגאנגען צו רעדען וועגען דער ארדנונג אין לאנד און האט אנגעוויזען, אז צוליב דעם ווייל עס זענען פאראן גרויסע אונטערשיידען אין די אנשויאונגען צווישען די פערשיידענע טיילען פון דער בעפעלקערונג און אויך צוליב די פערשיידענע נאציאנאליטעטען איז זעהר שווער צו דערהאלטען די אינערליכע ארד־נונג אין לאנד.

אזוי למשל, פערלאנגען די גויעים, אז פוי־לען זאל זיין אן אגרארי־לאנד, די אינדוסטריעלע — אן אינדוסטרי־לאנד; די ארבייטער — א לאנד פון ארבייט; די ענדעקעס ווילען שאפען א פעסטונג פון שאוויניזם און די פ.פ.ס. — דעם נאציאליזם.

דער מיניסטער שטעלט פעסט, אז אין לעצטען יאהר האט זיך בעדייטענד פערקלענערט די צאהל פערברעכענס.

ווייטער האט דער מיניסטער געזאגט, אז עס דראהט דעם לאנד די סכנה פון קאמוניזם. צוליב דעם ווערט דער קאמוניזם בעקעמפט מיט דער גאנ־צער קאטעגארישקייט און שארפקייט פון געזעץ.

ביי די קאמוניסטישע פראצעסען ווערען נישט אנגעווענדעט קיין שום מילדקייטען אלץ איינס, צי

עס האנדעלט זיך ווענען א פאל פון שלעכטען יוד־לען אדער פון אינוען־באאס.

דער מיניסטער שטעלט זיך אויך לענגער אפ אויף די טעראר־אקטען וואס זענען אדורכגעפיהרט געווארען געגען יודען מצד די ענדעקעס און אויף די מיטלען וואס די רעגירונג האט אנגענומען צו אונטערדריקען די אנטיסעמיטישע טעראר־אקטען.

די מלוכה — זאגט דער מיניסטער, — מוז און האט דאס רעכט צו שיצען אלע בירגער אהן אונ־טערשיד פון נאציאנאלער אנגעהעריגקייט. די אלע טעראר־אקטען סיי די ענדעקישע אנטיסעמיטישע אוואנטורעס און סיי די פויערים־אונרוהען זענען גלייך ענערגיש אונטערדריקט געווארען. וואס שייך די אנטי־יודישע עקסצעסען, האלט דער מיניסטער, אז די יודישע פרעס עהאט א סך אין דער הינזיכט איבערטריבען.

נאך דער רעדע פון מיניסטער האט גענומען א ווארט דער ענדעקישער דעפ. יערטשאק, וועלכער האלט א גרויסע אנטיסעמיטישע רעדע.

ער זאגט, אז דאס בעסטע מיטעל צו לעזען די יודען־פראגע אין פוילען, איז ארויסטרייבען די יו־דען פון לאנד.

ער זאגט אויך, אז אין די לענדער, וואו די יודען זענען אויך אין דער מינדערהייט מאכט מען אויך פאגראמען אויף יודען. די יו־דישע ספארט־ארגאניזאציעס, רופט אויס דער רעד־נער, זענען בעוואפענט.

רעדענדיג וועגען די אנטי־יודישע עקסצע־סען, זאגט דער ענדעק דעפ. יערטשאק, אז די פויל־לישע יוגענד פיהרט אן אקציע געגען יודען, גאר דערפאר, וואס יודען ווילען ארויסרייסען פון די פאר־ליאקען דאס לעצטע ביסען ברויט.

דעפ. טשאלקאש (פ.פ.ס.) האט שארף אין זיין רעדע אנגעגריפען דעם אינערן־מיניסטער און די גאנצע אינערליכע פאליטיק פון דער רעגירונג.

דעפ. טשאלקאש האט אויך בעריהרט די יודען פראגע און האט פעסטגעשטעלט אז די יודען־פראגע קען נישט געלעזט ווערען מיט גוואלד־טאטען. אנ־דזשעי סטרוג אין „ראבאטניק" האט געשריבען אז דאס נייע פוילען מוז אויפנעהמען יודען אלס איה־רע בירגער.

דעפ. ד"ר ראזמארין איז דאן ארויסגעטרעטען מיט א גרויסער רעדע אין וועלכער ער האט זיך זעהר ברייט אפגעשטעלט אויף דער שרעקליכער אנ־טי־יודישער אקציע וואס עס פיהרט די ענדעקישע פארטיי. עס איז דער ערשטער פאל אז אן ענדעקי־שער דעפוטאט זאל פון אן עפענטליכער פארלאמענ־טארישער טריבונע פראקלאמירען די לאזונג פון אר־רויסטרייבען די יודען פון לאנד. דערמיט האבען די ענדעקעס אויפגעדעקט זייער אמת'ן פרצוף פאר דער עפענטליכקייט.

דעפ. ראזמארין ערקלערט ווייטער, אז עס איז א שקר־בלבול מצד די ענדעקעס דאס פארוואַרפען די יודישע ספארט־ארגאניזאציעס אז זיי זענען בע־וואפענט. די פוילישע ענדעקעס לערנען זיך ביי די היטלערן.

עס שאפט זיך אן אנטיסעמיטישער אינטערנאציא־נאל אין וועלכען די ענדעקעס בעמיהען זיך צו שפילען די הויפט־ראלע.

ד"ר לאט (כעמניץ)

האט בעוויזען צו אפערירען און צו פערניינען א פערוואוגדעט הארץ

נישט אפזאגען ארבייטער

וועלכע געהען צו מיליטער-דינסט

ו א ר ש א, 16 (טעלעפאניש)

ווי מ'גיט איבער טראגט די רעגירונג ארייז א געזעץ-פראיעקט אין סיים, אז מ'טאר נישט אפזאגען פון זייערע פאסטענס די ארבייטער, וועלכע געהען צו מיליטער-דינסט אדער צו מיליטערישע איבונגען.

געשטארבען א מקובל אין ירושלים

י ר ו ש ל י ם (י.ט.א.) אין עלטער פון 76 יאהר איז דא געשטארבען הרב חיים דביק הכהן. דער פערשטארבענער איז געווען א בעדייטענדער מקובל און א גרויסער תלמוד-קענער. אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט גרויסע מאסען ארטאדאק־סישע יודען אין ירושלים.

אויפפאדערונג.

דערמיט פאדער איך אויף די פירמע

קארעצקי און קאמפ.

אז זי זאל מיר אין משך פון 5 טעג אומקעהרען די ארויסגעשיקטע סחורה פון דעם 1/9-32 אדער אויסצאהלען דעם קומענדען בעטראג, אין נעגענפאל גיב איך איבער דעם ענין דער פראקוראטור און איהר וועט טראגען די פאלגען דערפון.

מיט אכטונג ש. רייזוויטשער. 209

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B.Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע־ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—4 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

1091

אנאנס! די טעג

וויכטיגע

געסט!

אין „סקאלא"-

טעאטער

?

בוכהאלטערס ווייסען

אז סאלידע האנדעלס-ביכער און פיל-רובריקטע טאג-ביכער צו זעהר נידריגע פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל בעזיצט אויף לאגער די ספעציעלע ביכער-פאבריס

A. J. OSTROWSKI

55 Łódź, Piotrkowska 55

tel. 203-54.

בעמערקונג: מ'איז שוין ארוס דעם פעראינפאכטע האנדעלס-ביך, בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום פאר קלענערע האנדלער און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען, סלע גענויע אינסטרוקציעס און אויספילונגען ווערט טרייליט אוי ידיש. 9619

KOŁO OPIEKI NAD HUFCAMI SZKOLNEMI P.W. w ŁODZI

ארדענט-איין ש ב ת, דעם 21-טען יאנואר 1933, אין פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20

א מאסקען-באל „TANGANILLA"

מיט א גראנדיעזען פראגראם: ארטיסטישע אויפטריטען / רעוויע / פערשידענע איבערראשונגען

ס'וועלען שפילען 2 ערשטקלאסיגע ארקעסטערס. אנהויב 10 א זייגער אווענד. פרייזען פון בילעטען 5 זל., הנחה-בילעטען 3 זל. 208

סכנה פאר יודישע האנדווערקער

מען בעמיהט זיך ארויסצושטויסען יודען פון האנדווערקער-שטאנד

וועגן דעם האט מען גערעדט אויף דער יוד. ווירטשאפטליכער בעראטונג איןווארשא

ווארשא, 16 (יט"א טעלעפאניש)

די ווירטשאפטליכע בעראטונג האט פארטגע־זעצט די דיסקוסיע.

דער „דזשאינט"-דירעקטאר גיטערמאן האט אנגעוויזען אויף א גאנצע רייהע פראקטישע ארביי־טען וואס זענען ביז איצט פערנאכלעסיגט געווארן.

קערנער האט בעמערקט, אז די לאגע איז איצט אזוי שלעכט, אז עס דראהט א געפאהר, אז דער היינטיגער יודישער דור זאל אינגאנצען ארויס־געשטויסען ווערען פון האנדווערקער-שטאנד.

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע האבען זיך בעטייליגט די דעפוטאטען: זאמערשטיין, גרינבוים און ראזמארין.

ס'זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה רעזאלוציעס, וואס וועלען מארגען פערעפענטליכט ווערען.

פייערליכע אויפנאהמעס לכבוד לארד מעלטשעט אין א"י

גראנדיעזע פייערונג פון „מכבי"

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון לארד מעלטשעט זענען איינגעארדענט געווארען א גאנצע רייהע פערזאנשטאלטונגען, צווישען אנדערע איז פארגעקומען א גראנדיעזע „מכבי"-פייערונג.

טויזענדער יודען בעטייליגט אין דער לויה

פון דעם דערמארדעטען יודישען פאבריקאנט בירמאן

ווארשא, 16 (יט"א טעלעפאניש)

אין דער לויה פון ערמארדעטען יודישען פאבריקאנט בירמאן, האבען זוך בעטייליגט צעהנדליגער טויזענדער יודען. ווען די לויה איז אדורכ־געגאנגען די יודישע גאסען, זענען די געשעפטען געשלאסען געווארען.

מארש. פילסודסקי ביים מיניסטער בעק

ווארשא, 16 (טעלעפאניש)

עהערגעכטען איז מארש. פילסודסקי געקו־מען מבקר חולה זיין דעם מיניסטער בעק און מיט איהם פערבראכט 2 שעה צייט.

פאליטישע קאמפען אין דייטשלאנד

בערלין, 16 (ספ. טעל.)

זונטאג זענען אין בערלין און אויך אויף דער פראווינץ פארגעקומען בלוטיגע צוזאמענשטוי־סען צווישען די ראדיקאלע ריכטונגען.

עס זענען גאמירם געווארען שווערע וואונ־דען אין טויט פאלען און די פאליציי איז בעוואר־פען געווארען מיט שטיינער, ווען זי האט פונאנ־דערגעטריבען א קאמיניסטישען מיטינג. אין בערלין איז אין איינגע ערטער געקומען צו גאסען-גע־שלעגען, ביי וואס עס איז אויך בענוצט געווארען געוועהר.

אין עסען האבען היטלעריסטישע שטורם־אפטיילונגען געשאסען אויף פאליציי.

גרויסער בעאמטען-פראצעס אין מינסק

מאסקווע, (י.ט.א.) זייט איינינע טעג ציהט זיך אין מינסק דער פראצעס איבער 23 בעשולדיגטע, געוועזענע אנגעשטעלטע פון „בעלגאסטנאב" – ווייסרוסישע מלוכה-ארגאניזאציע פאר דער בעזארגונג פון מלוכה'שע אונטערנעה־מונגען מיט פאבריקאטען און האלב פאבריקאטען.

די בעשולדיגטע ווערען געמשפט דורכ'ן ווייסרוסישען העכסטען געריכט. אין דעם ריכטער־קאמפלעט געהען אריין: דער פארזיצער ראנינסקי און צוויי ריכטער קאנטאראוויטש און קאזליאק, אלע דריי יודען. ליפסקי, געהילפס-פראקוראר פון דער ווייסרוסישער רעפובליק (אויך א יוד) טרעט ארויס אלס בעשולדיגער אין פראצעס. די פער־טיידיגונג ווערט געפיהרט דורך 4 אדוואקאטען. צוויי פון וועלכע עס זענען יודען.

די פראקוראטור בעמיהט זיך פארצושטעלען די בעשולדיגטע נישט בלויז אלס מיסברויכער, כאבארניקעס און גנבים פון געזעלשאפטליכען אייגענטום, נאר אויך אלס בעוואוסטזיניגע שעדי־גער און קאנטער-רעוואלוציאנערען.

א טייל פון די בעשולדיגטע אנערקענען זיך שולדיג אין מיסברויכען און אין נעמען „מתנות", אבער קיין איינער פון זיי אנערקענט זיך נישט שולדיג אין שעדיגעריי און קאנטער־רעוואלוציאנערע טעטיגקייט.

דער פראצעס וועט וואהרשיינליך דויערן נאך איינינע טעג.

גרויסע דעמאנסטראציע אין דייטשען רייכסטאג

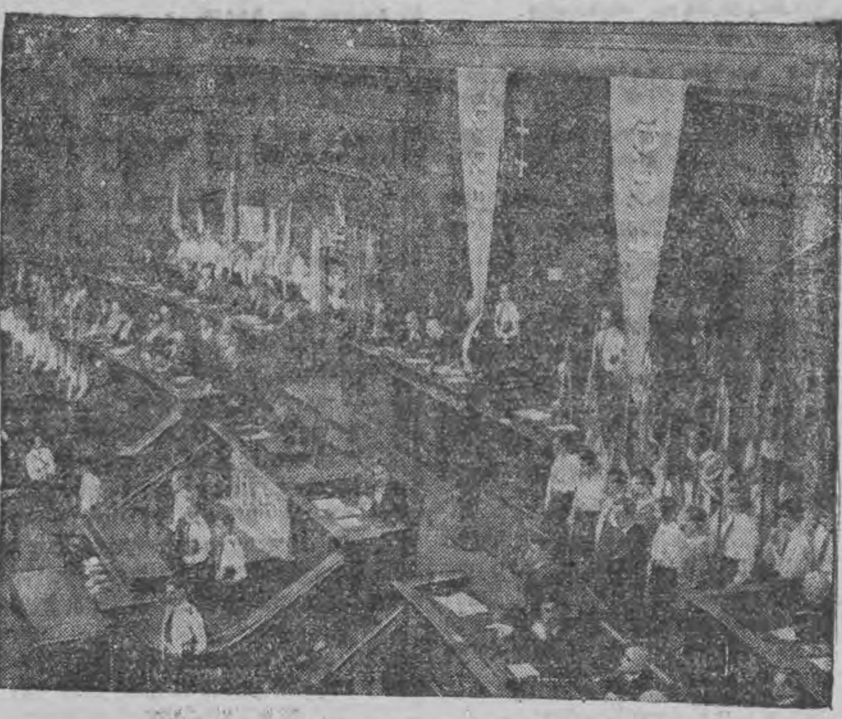

אונטער'ן לאזונג „דאנציג בלייבט דייטש"

1931 איז געווען א יאהר פון רוה און וואוילשטאנד אין ארץ-ישראל

רעזאלוציעס פון דער מאנדאט-קאמיסיע אין גענף

גענף, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

ווי יט"א דערוואוסט זיך, זענען די רעזאלו־ציעס פון דער לעצטער סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע, וואס וועלען פארגעשטעלט ווערען צו דער נאהענטסער זיצונג זעהר קורצע.

אין די רעזאלוציעס ווערט אויסגעדריקט די מיינונג, אז ס'איז נאך צו פריהצייטיג צו רעדען וועגען דער פאליטיק פון דער מאנדאט-מאכט. ס'ווערט אויך אנגעוויזען, אז דאס יאהר 1931 איז געווען א יאהר פון רוה און וואוילשטאנד.

ס'איז אויך בעטראכט געווארען די פעטיציע פון דער „אגודה". קיין שטעלונג צו דער פעטיציע איז נישט אנגענומען געווארען.

אקציע געגען די אמעריקאנער יוד. סטודענטן אין דייטשלאנד ווערט צוריקגעצויגען

בערלין (יט"א) מיט א צייט צוריק האט ארויסגערופען א פיינליכען איינדרוק די ערקלע־רונג פון רעקטאר פון קעלנער אוניווערזיטעט, דאס די יודישע סטודענטען פון אמעריקע, וועלכע הא־בען זיך פערשריבען אויף דעם מעדיצינישען פא־קולטעט אין קעלן, וועלען צוגעלאזט ווערען צו די פראקטישע איבונגען בלויז אין אזא צאהל. וויפיל עס וועלען זיין פרייע ערטער, נאכדעם ווי אלע ביטעס פון די דייטשע סטודענטען וועלען בעריק־זיכטיגט ווערען.

אויף דער לעצטער פרעסע-קאנפערענץ פון „צענטראל-פעראיין" איז שוין מיטגעטיילט געווא־רען, אז דאס דייטשע בילדונגס-מיניסטעריום אפרא־בירט נישט דעם שריט פון קעלנער אוניווערזיטעטס־רעקטאר און אויך דער רעקטאר אליין האט זיך פוריקגעצויגען פון זיין פריהערדיגער שטעלונג. אויף אלע דייטשע אוניווערזיטעטען שטודירען איצט אנ'ערך 200 מעדיצין-סטודענטען פון אמע־ריקע, מעהרסטענס יודען. די מאסגעבענדע פאק־טארען ואגען זיך ענטשידען ארויס פאר בעגינסטי־גען דאס מעדיצין-שטודיום די אמעריקאנער סטו־דענטען אין דייטשלאנד. עס איז בלויז געוואונשען, אז די סטודענטען זאלען זיך נישט קאנצענטרירען אין קעלן, היידעלבערג און באן, נאר זאלען זיך פערשרייבען אויך אויף אנדערע אוניווערזיטעטען.

קופאן נומער 19

צום קאנקורס פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"

די זוכי-בגורל בעקומען אומזיסטע רייזע דירה, ערשטקלאסיגע בעשפייזונג און ארייננאנג אויף אלע אימפרעזעס אויף דער גראנדיעזער ווינטער-מכביה'דע קיין זאקאפאנע.

קעניגליכע אויסצייכנונג פאר א יוגאסלאווישען יוד

בעלגראד (יט"א) דער סעקרעטאר פון דער יוגאסלאווישער רבנות-הראשית שלום ריסא איז דורך דעם קעניג בעשאנקען געווארען מיט'ן ארדער פון דער יוגאסלאווישע קרויז, פירטע קלאס

א ביאליק-אויסשטעלונג אין „בצלאל"

ירושלים (י.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיטן 60 טען געבורטסטאג-יובילעאום פון ח. נ. ביאליק ארגאניזירט דאס „בצלאל"-מוזעאום א ביאליק-אויס־שטעלונג, וועלכע וועט ארומנעהמען פארטרעטען פון דיכטער און אין פערשידענע געגענשטאנדען, וואס האבען א שייכות צו זיין לעבען און שאפען.

וועגען א קאלאניע פון גריכישע יודען אין א"י

סאלאניקי (י.ט.א.) אין מערץ ה.י. וועט קיין א"י אבפאהרען א גרופע יודישע פערזענליכ־קייטען פון סאלאניקי, כדי אויסצופארשען די מעגי־ליכקייט צו גרינדען דארט א קאלאניע פון גריכישע יודען. דער פערשטארבענער ציוניסטישער דעפוטאט פון גריכישען פארלאמענט דר. קאפינאס האט אויף דעם צוועק אנגעשריבען אין זיין צוואה 10 טוי־זענד פונט. קיין א"י זאלען אויך איבערגעבען אריבער־געפיהרט ווערען די ביינער פון ד"ר קאפינאס, וועלכע וועלען געבראכט ווערען צו קבורה אויף דעם תל-אביב'ער בית-עולם. אויף די מיטלען פון א פאנד, וואס איז געזאמעלט געווארען אין גרי־כענלאנד, וועט אין א"י געפלאנצט ווערען א וואלד אויפ'ן נאמען פון ד"ר קאפינאס.

לאדזער נייעס

אנקלאגע פון ד"ר וויעלינסקי צו דער פראקוראטור געגען מאגיסטראט

וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי האט צוגעשיקט צו דער פראקוראטור אנ'אנקלאגע געגען פרעזידענט זשעמיענצקי און די אנדערע מיטגלידער פון מא־גיסטראט מען זאל זיי צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר אויסנוצען אלס בעאמטע זייער איינפלוס צום שאדען פון דער עפענטליכקייט

דער מאגיסטראט, ווייזט ד"ר וויעלינסקי אן אין דער אנקלאגע, האט איהם נישט צוגעלאזען צו אמטירען אלס וויצע-פרעזידענט, הגם דאס מיניס־טעריום האט ערקלערט, אז עס איז נישט רעכט־ליך דער בעשלוס פון שטאדט-ראט צו בעזייטיגען דעם ד"ר וויעלינסקי פון זיין אמט אלס וויצע-פרע־זידענט.

פון ארץ-ישראל-אמט

עס איז דערהאלטען געווארען א המלצה אויף א סערטיפיקאט פאר ה' קאפיטולניק מרדכי.

דער דערמאנטער דארף זיך באלד ווענדען אין ארץ-ישראל-אמט, שרודמייסקא 29 (פון 10—1 פארמיטאג), כדי צו ערלעדיגען די געהעריגע פאר־מאליטעטען.—

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוונד.

Dr. med. J. SCHORR
פון IWONICZ
ספעציאליסט
פאר הארץ און סקלעראזא-קראנקהייטן
וואוינט יעצט אין לאדז
גדאנסקא 11, טעל. 226-85
נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג 2866.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען־
שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געפינט זיך נאר
אין פראנט, II שטאק

דאקטאר
בראטמאן
אינערליכע קראנקהייטען
וואלטשאנסקא 3,
טעל. 110-22
נעהמט אן פון 10—12
און 3—6 נאכמ.

פאר גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזן
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6059

פראפ. ווייצמאנ׳ס וועג אין ציוניזם

זיין רעדע אויף א גרויסן ציוניסטישן מיטינג אין לאנדאן

לאנדאן. (ספ.) גלייך נאך דער ציוניסטישער קאנפערענץ איז פארגעקומען א גראנדיעזער מיטינג אין שארדיטש טאון האל. די אויפנאהמע, וואס דר. ווייצמאן האט געהאט, די שטורמדיגע אוואציעס וואס מען האט איהם געמאכט און די רעדעס וואס זיינען געהאלטען געווארן, זיינען געווען אזוי פול מיט שבחים צו איהם, דאס מען קען זאגען אז ס׳איז געווען די גרעסטע דעמאנסטראציע פון לאיאליטעט וואס איז ווען עס איז געמאכט געווארן צו א פיהרער, און די דעמאנסטראציע האט בעוויזען, אז די ציוניסטען אין ענגלאנד שטעהען פעסט אונטער דר. ווייצמאן, ווען אפילו זיי זיינען נישט אין יעדען פרט מיט איהם איינפערשטאנען.

נאכדעם ווי עס האבען גערעדט י. ק. גאלדבלום, פראפעסאר בראדעצקי, רעוו. מאריס מייער, און ליב יפה, האט פראפ. חיים ווייצמאן געענטפערט אין א געשמאקען היימישען יודיש. ער דאנקט פאר די פיל שבחים. ער איז געוואוינט געווארן פון די קאנגרעסען, אז מען זאל איהם תמיד גוט וואשען דעם קאפ און די האר אויפ׳ן קאפ וועלכע ער האט נישט. מיט דריי יאהר צוריק האט ער אויך גערעדט אין דעמזעלבען זאל און אויך אויף יודיש. אבער די צייט דאן איז געווען א שווערע און ער האט דעמאלט געטראגען די [...] שווערע לאסט פון פעראנטווארטונג אויף זיינע פלייצעס. איצטער אבער, איז די לאגע אין ארץ־ישראל פיל לייכטער, און איצט איז ער פריי פון יעדער פעראנטווארטונג. ער וויל זיך נאר דורכשמועסען וועגען זאכען וואס אינטערעסירען אלעמען. ער וויל, קודם כל, ענטפערן דעם רעוו. מייער׳ן אויף זיינע פראגען: מייער האט איהם אפילו געפיהרט אויפ׳ן גליטש, וואריום ער האט זיך אונטערגענומען נישט צו רעדען וועגען פאליטיק, נישט ווייל ער האט גאר נישט וואס צו זאגען, נאר פשוט ווייל אנדערע שטעהען איצט ביים רודער און ער וויל זיך נישט אריינמישען אין זייערע ענינים. ער וויל זיך בשום אופן נישט שפילען אין אפאזיציע. ווען מיר וועלען אמאל פארמאגען אן אייגענע מלוכה, וועלען מיר דאן זיך אויך קענען ערלויבען דעם לוקסוס צו האבען אן אפאזיציע צו דער רעגירונג אין אמת.

דר. ווייצמאן גלויבט אז די יודישע געשיכטע איז כאראקטעריזירט פון צוויי טענדענצען:

אונזער פאלק האט תמיד פיל פראבלעמען וואס זיינען פרעמד פאר די גוים. דאס קומט פונ׳ם עול התורה, וואס איז אויפגעלעגט געווארן פונ׳ם רבונו של עולם אויף אונזער פאלק „כפה הר כגיגית" איין טענדענץ איז אין אנקלאנג מיט דעם עול, עס קומט אונז נישט אן לייכט אונזערע בעמיהונגען פאר ארץ־ישראל. „אינה נקנה אלא ביסורים", — דאס איז דער טיפישסטער מאמר וועגען אונזער ארבייט. דאס זיינען נישט גראדע קערפערליכע יסורים, דאס מיינט נאר צו זאגען אז ארץ־ישראל קען נאר ערווארבען ווערען מיט געדולד און אויסדויער.

ס׳איז אבער אויך פאראן אן אנדער טענדענץ פון קפיצת הדרך, די שטרעבונג צו פערקירצען דעם לאנגען וועג פון אונזער פאלק, עס זענען תמיד אויפגעשטאנען פאלשע משיחים און פיהרער וואס האבען געוואלט פיהרען אונזער פאלק אויף א קירצערען וועג. דאס פלעגט זיך אבער תמיד ענדיגען מיט א ביטערער ענטוישונג פאר׳ן יודישען פאלק. אט די טענדענץ איז געבליבען ביז׳ן היינטיגען טאג. אבער, מיינט דר. ווייצמאן, אז די וואס ווילען מאכען אלעס אויף גיך, קענען בלייבען אין גלות, ער גלויבט נישט אין די מעגליכקייט פון א קפיצת הדרך פאר אונזער פאלק ווען עס וועלען זיין א האלבער מיליאן יודען אין ארץ ישראל, וועלען זיי ביי אונז נישט פרעגען וואס צו טון, איצט דארפען מיר זעהען ברענגען יודען קיין ארץ־ישראל.

דער מיראזש פון פאליטיק

ער האלט, אז פאליטיק איז נישט קיין זעלבסטצוועק. ס׳איז נאר א מיטעל, צו ערווארטען אז אנדערע פערזענליכקייטען, ווי באלפור, מאקדאנאלד א. א. וו. וועלען אונז אנגרייטען א מקום מנוחה אין ארץ־ישראל — איז א פוסטער מיראזש. נאר דאס יודישע פאלק אליין קען איינעמען ארץ ישראל מיט קרבנות און אויפהערליכער ארבייט. ווארים א הויז, א שטאל אדער א גארטען אין ארץ־ישראל איז וויכטיגער ווי אלע פאליטישע רעדעס, ס׳דארפען גאנץ געוויס זיין פאליטישע צילען, אבער אין פאליטיק דארף מען אלעמאל האבען א זין פאר פראפארציע. מען דארף שטרעבען צום מאקסימום פון דערגרייכונגען, אבער מען טאר נישט פערלאנגען די בת־מלכה, ווען מען ווייס גאנץ גענוי, אז מען וועט איהר נישט קריגען, אויף אונזער דור איז געפאלען די שווערע אויפגאבע צו מאכען פון 0 (נול) 1 (איינס). דאס קען נישט אזוי שנעל דורכגעפיהרט ווערען. ס׳שמאכטען מיליאנען יודען אין די לענדער און רייסען זיך קיין ארץ־ישראל. עס איז אפשר די שולד פון אונזערע זיידעס, וואס האבען זיך נישט אנגעשלאסען אין דעם הייפעלע יודען, וואס האבען בשעתו געגרינדעט די בליהענדע קאלאניע ראשון לציון, א.א. קאלאניעס. אויב אט דער הייפעלע וואלט דעמאלט געהאט די הילף פון דעם גאנצען יודענטום, וואלט אפשר היינט אלעס אויסגעזעהען גאנץ אנדערש.

דערפאר דארפען מיר טאקע איבערלאזען א בעסערע ירושה, כדי אונזערע אייניקלעך זאלען צו אונז נישט האבען די זעלבע טענות ווי מיר האבען צו אונזערע זיידעס.

ללאיד דזשארדזש׳ס א ריכטיג ווארט

מר. ללאיד דזשארדזש האט איהם, דר. ווייצמאן געזאגט אין 1917 אז די וועלט איז ווי דער באלטישער ים פאר א פראסט, ס׳זענען דערווייל נאך דא כוואליעס, אבער באלד וועלען זיי פערגליווערט ווערען. דאן וועט דאס יודישע פאלק דארפען קלאפען די קעפ אין דעם אייז ביז א זומער וועט ווידער קומען פאר זייער פארטשריט. די יודען האבען זיך נישט בענוצט מיט דער צייט פון די כוואליעס, דערפאר האבען זיי זיך געדארפט דורכלעבען אין אן פעראייזטער וועלט, מיט א נייעם נאך־מלחמה׳דיגען טיפ פון מענשען.

דעם פערגרעסערטען אינטערעס אין ארץ־ישראל, ערקלערט דר. ווייצמאן, איז נישט נאר דורך די שלעכטע לאגע פון די יודען אין דער וועלט. עס ליגט דא א פסיכאלאגישע סיבה; די יודען דערזעהן מיטאמאל ממשות׳דיגע רעזולטאטען אין ארץ־ישראל. זיי זעהען א בליהענדען גארטען, וואו ס׳איז אמאל געווען א מדבר־שממה. ס׳וואונדערן זיך טאקע די יודען, ווי אזוי איז דאס אלעס דערגרייכט געווארן, און אט דאס גיט פלאץ צו א ביסעל חשבון הנפש. מען פאנגט אן צו פערשטעהן, אז אט דער גארטען איז געמיסטיגט געווארן פון א דור פון אידעאליסטען, וואס האבען דורכגעלעגט דעם וועג פאר דעם גאנצען פאלק, דאס דארף מען קיינמאל נישט פערגעסען. מען דארף די חלוצים נישט פערדרענגען אינ׳ם הינטערגרונד, ווארום ווען איין אכטעל טייל פון לאנד וועט איינגאנצען פערפלייצט ווערען מיט די אראנזשען וואס ברענגען אריין אזוי פיל געלד, וועלען עס זיין די חלוצים וואס וועלען אויפבויען די אנדערע זיבען אכטעל טיילען פונ׳ם לאנד, וואו מע קען נישט מאכען קיין גוטע געשעפטען, וואו ס׳קענען נישט וואקסען קיין אראנזשען, די זיבען אכטעל טיילען פונ׳ם לאנד קענען נאר אויפגעבויט ווערען מיט דער הילף פונ׳ם גאנצען פאלק, וואס זאל פערזארגען די חלוצים מיט די נויטיגע מיטלען.

א „הייליגע בלאטע"

ער ווייסט פון א בלאטע אין ארץ־ישראל, וואס איז אן הייליגע בלאטע, ווייל זי האט אויפגעהאלטען א שטיק לאנד פאר דעם יודישען פאלק אויף וועלכען מען קען בעזעצען איינינגע טויזענד יודישע פאמיליעס. מען דארף אבער האבען עטליכע מיליאן פונט די בלאטע אויסצוטריקענען, און צו מאכען דאס שטיק לאנד בליהענד. וועט זיך דאס יודישע פאלק אפשטעלען צוליב עטליכע מיליאן פונט? מען וועט זיך פשוט שעהמען פאר די גוים און מען וועט צושטעלען די נויטיגע געלדער.

דר. ווייצמאן גלויבט, אז ווען די ענגלישע רעגירונג וואלט געזעהען א גרעסערע גרייטקייט צווישען די יודען צו העלפען בנין ארץ ישראל, וואלטען אונז פיל זאכען ביי דער רעגירונג אנגעקומען א סך לייכטער. מיר וואלטען געשטיגען אין דער אכטונג פון דער ענגלישער רעגירונג. דער שליסעל צו דעם טויער פון ארץ ישראל ליגט נישט אין דער ענגלישער קעשענע, נאר אין אונזער אייגענער קעשענע — רופט אויס דר. ווייצמאן. מען דארף נאר נישט לאזען די איינציגע טירעלע פאר׳ן פאלק זיך צוקלאפען. אויב מיר וועלען האבען ס׳נויטיגע געלד וועלען מיר אין ארץ־ישראל דערגרייכען דאס וואס אנדערע פעלקער קענען נישט דערגרייכען מיט פולע קעשענעס פון געלד.

א קלארער ביישפיל איז ביי קאלאמביא און קאנאדע, וואו די קאלאניזאציע איז אדורכגעפאלען צוליב א שטענדיגער צוריקוואנדערונג אין שטאט אריין. מיר, אבער, וועלען מיט אונזער אמונה און מסירת נפש דערגרייכען וואס ענגלענדער מיט א שטארקער רעגירונג האבען נישט געקענט אויפטון. ארץ ישראל וועט אויפגעבויט ווערען מיט קרבנות און קידוש השם.

פערשטארקט די יוד. עמיגראציע פון סאלאניקי

סאלאניקי, (יט"א). דער סענאטאר אכילעס קאלעווראס, געוו. גובערנאטאר פון סאלאניקי, האט פערעפענטליכט אין דער פרעסע א רייהע ארטיקלען, אין וועלכער ער שטעלט פעסט, אז מחמת דעם, וואס אין סאלאניקי זענען פערבליבען 120.000 די גריכישע פליטים פון קליין־אזיען, איז די דאזיגע שטאט אזוי איבערבעפעלקערט אז א בעדייטענדער טייל פון דער בעפעלקערונג האט נישט פון וואס זיך אויסצוהאלטען, אין צוזאמענהאנג דערמיט לאזט זיך בא מערקען א בעדייטענדע עמיגראציע פון אלט־איינגעזעסענע סאלאניקער יודען. אין 1932 האבען פערלאזען סאלאניקי צוויי טויזענד יודען, וואס האבען זיך דאס רוב בעזעצט אין א"י, היי־יאהר ווערט ערווארטעט נאך א גרעסערע עמיגראציע פון יודען פון סאלאניקי.

טעאטער „סקאלא"
שרודמיעסקא 15
קומט זיך געזעגנען !!
היינט, 9 אווענט
די לעצטע געזעגנונגס=פארשטעלונג
פון די בעליבטע ארטיסטען
חנה לערנער
און
דוד זיידערמאן
צוזאמען מיטן גאנצן אנסאמבל.
3 גרויסע פראגראמען פאר 1 בילעט
1) אונזער רביניו
2) באנדיט=
דזשענטלמען
3) גרויסער
רעווי־קאנצערט
דוד זיידערמאן וועט זינגען אויפ׳ן פערלאנג פון עולם די בעליבטע שלאגער׳ס
חנה לערנער — די נייעסטע קופלעטן
צוזאמען מיט׳ן גאנצן אנסאמבל.
דער סך־הכל: אלע סומען הייגט אין „סקאלא"־טעאטער
בילעטן אין קאסע פון טעאטער.

פאר
דרוקערייען און פערלאגען

104
טעל.: 241-24

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

3־טע קלאס. 4־טער טאג

Zł. 100.000 na nr. 58080

Zł. 20.000 na nr. 72658

Zł. 5.000 na nr. 67380

Zł. 2.000 na n-ry: 36473 130469 141108

Zł. 1.000 na n-ry: 35237 53516 77493 101782 137063 147141

Zł. 500 na n-ry: 480 8666 27960 35626 824 53131 65888 71903 85414 91132 95050 111596

Zł. 400 na n-ry: 11434 17616 25107 36367 39202 378 47363 50086 57542 58000 63211 64785 84474 85945 93655 101120 124834 134445

Zł. 300 na n-ry: 16287 17775 33602 34421 47033 47619 47774 52491 858 60180 97741 812 109992 117216 121543 132108 138480 140273

Zł. 250 na n-ry: 1906 4261 6720 10418 12909 14852 17231 12839 42504 47459 984 52926 56536 57503 63604 65619 67703 77598 80971 91442 110102 111121 113003 119698 121281 122994 130060 137377

Premje (zł. 70.000): premij podzielonych zostanie między ponownie wygrywające losy, w zależności od ilości tychże. Wysokość poszczególnych premij ustalona zostanie po ciągnieniu 3-ej klasy.

N-ry: 4073 7091 8482 10564 119193 15166 431 762 16516 697 17472 18153 210 19105 20105 479 21875 22886 23235 30457 32360 628 36323 582 37469 798 38288 41023 44287 45008 518 46109 164 50221 51784 52424 53877 55700 749 58660 713 945 59746 60599 61215 625 63707 64004 66932 67380 68154 71999 73969 74109 266 75583 77493 78833 79208 81956 83758 84334 89831 93331 99569 102218 104650 105240 107423 108763 112774 113835 114242 632 905 115338 509 116685 117348 118656 119080 120628 121404 127161 283 552 128206 952 129418 131788 134474 136152 137046 138368 507 139538 144408 146973 147785

Po 200 zł. na Nry::

7 50 136 77 243 81 643 786 833 1037 113 278 330 490 935 2456 602 37 735 42 822 3219 436 57 536 52 4186 578 655 917 5006 9 47 83 316 542 623 735 6212 46 451 680 708 7194 206 441 723 91 807 89 960 8030 199 319 489 610 9134 589 772.

10004 113 21 438 599 890 977 11109 76 267 430 629 955 12097 352 57 506 790 953 67 13283 300 99 455 965 14035 178 87 221 346 456 63 584 820 57 15085 210 12 23 40 79 90 890 16077 169 231 419 504 74 835 978 17617 801 937 18160 252 561 88 652 783 908 47 19203 43 94 326 552 805

20062 243 87 586 99 680 792 899 21043 164 263 493 537 690 785 854 22203 682 844 82 23227 80 300 43 453 644 773 851 24025 69 243 326 65 489 519 711 954 25094 99 332 429 38 86 534 96 780 902 87 26068 90 200 373 426 889 27540 76 607 923 78 28130 53 59 240 322 69 89 29101 231 554 813 79.

30192 275 83 346 69 425 87 504 14 614 798 31227 651 798 831 32000 96 269 500 756 964 33287 429 520 802 34017 679 721 35000 214 69 453 751 87 925 59 36290 389 453 37023 48 210 551 67 610 738 43 954 62 38043 126 54 252 341 535 690 904 11 39068 306 662 896.

40582 611710 35 75 41091 187 303 555 90 660 779 824 84 42115 45 82 268 721 80 983 43010 558 85 851 911 44294 690 711 45036 151 214 97 593 645 60 63 827 946 69 46073 84 161 292 426 505 629 69 761 84 872 969 47240 724 862 69 918 48083 578 634 706 889 49185 273 51 449 535 766 863 963.

50087 189 249 322 448 62 590 713 936 74 76 51170 409 648 828 52063 146 86 545 629 828 956 53046 141 361 744 819 54541 68 847 904 91 55112 501 655 56132 419 72 79 887 57202 26 34 86 304 542 66 630 72 739 882 58080 86 212 86 316 496 503 35 710 941 59006 49 89 310 870 985.

60213 89 469 562 85 867 90 61352 442 521 688 732 838 967 62001 15 44 64 86 132 309 429 671 722 881 945 63052 164 344 433 41 611 853 62 64028 142 520 90 779 935 65189 292 356 552 697 992 66100 276 414 564 633 711 990 67016 46 231 86 392 459 88 504 46 756 806 19 68031 51 642 49 926 69511 20 853 902.

70162 304 56 604 52 894 71049 524 788 72642 905 11 73750 904 15 74199 317 51 77 87 433 659 778 825 996.

75040 216 69 93 352 71 72 405 589 943 76022 512 661 913 77061 118 280 375 644 915 78888 79411 663.

80012 103 306 226 408 676 96 964 81408 542 784 82167 348 424 657 92 767 885 83069 256 331 446 510 79 731 815 62 933 84444 54 687 91 759 68 839 57 88 18 995 85109 201 390 93 632 53 874 86204 350 479 579 628 53 727 47 838 87166 220 69 336 619 55 843 959 88273 490 602 57 817 971 89024 97 231 49 94 488 539 749 81 868 955 85.

90340 487 536 88 695 842 91306 50 488 567 806 78 92206 38 694 723 864 93013 315 99 437 674 94202 36 477 512 86 95109 409 528 670 920 96231 383 92 419 68 551 629 710 97167 76 98 291 328 46 409 595 621 870 954 98160 241 87 654 64 786 855 64 99264 374 471 831.

144446 59 136 273 314 91 486 603 70 714 72 846 101064 134 51 748 989 102042 453 733 912 92 103120 249 417 36 557 603 13 21 98 760 880 90 909 104156 94 220 60 362 89 532 35 647 719 54 840 105001 54 111 444 90 502 605 11 30 910 67 996 106000 23 441 73 698 107114 74 472 563 85 767 68 893 108280 470 85 93 785 917 109173 448 545 722 86 885 930.

110136 39 276 580 324 76 111073 112027 241 507 779 863 113064 559 721 40 825 966 9[illegible] 114230 451 603 25 713 50 115090 229 96 116312 19 651 805 935 117457 78 554 671 807 79 83 118091 159 234 80 342 44 428 623 752 803 69 119124 753 829 919 69.

120007 57 339 86 531 71 616 800 23 121063 362 506 604 81 976 86 122134 218 94 96 445 63 636 737 834 969 123080 92 141 63 253 80 3[illegible] 87 713 964 69 124020 67 96 141 264 879 904.

125018 349 502 20 39 54 795 827 35 126005 95 113 445 527 80 793 860 79 127294 310 551 86 669 736 88 852 928 128013 60 530 775 129260 322 545 867 81.

130097 272 335 47 411 832 920 131039 62 251 95 436 76 531 626 877 132076 93 404 595 641 727 857 133196 293 310 694 757 849 81 134136 59 242 97 445 77 99 790 135101 264 73 537 672 136241 311 46 94 963 70 137155 503 66 608 852 96 98 138104 15 18 233 58 74 330 456 690 139009 677 741 853.

140049 107 97 246 303 92 461 93 716 35 809 141179 453 634 63 705 998 142114 44 227 39 486 686 792 886 917 143092 319 624 806 37 71 449 144018 290 384 582 837 1[illegible]248 55 416 609 717 945 67 89 146044 78 156 59 643 715 804 6[illegible] 147269 94 383 601 15 91 754 887.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 17 יאנואר 1933

די יודען
און די אקאדעמישע פרייהייט

אין דעם געראנגעל, וואס קומט פאר צווישען רעגירונגס-לאגער און דער אפאזיציע פאר דער נשמה פון יונגען דור, פאר דער אויסשליסליכער השפעה אויף דער בילדונג און ספעציעל אויף דער אקאדעמישער בילדונג אין פוילען איז דער יודישער עפענטליכקייט אויסגעפאלען די נישט בעניידענסווערטע, אבער אומפערמיידליכע ראלע זיך צו שטעלען אויף דער זייט פון די, וואס ווילען ארויפלייגען זייער האנד אויף דער פרייהייט פון די הויכשולען. וואלט עס זיך געהאנדעלט וועגען ווירקליכער פרייהייט פון פארשונג, פון פראגרעס פון דער וויסענשאפט, דאן וואלט די יודישע עפענטליכקייט אהן ספק געשטאנען אויף דער זייט פון פארשריט. אבער די הויכשולען זענען שוין פון לאנג פערוואנדעלט געווארען אין באסטיאנען פון פינסטערקייט און רעאקציע. די יודישע בעפעלקערונג האט בעזונדערס וועגען דעם צו זינגען און צו דערצעהלען, די סיסטעמאטישע נאוועמבער-שפילען אויף די הויכשולען האבען שוין גענוג בעוויזען דאס אמת'ע פנים פון די וויסענשאפט-טעמפלען, ווען דאס פנים איז געווענדט צו דער יודישער יוגענד. די שטעלונג פון די יודען אין דעם קאמף ארום דעם געזעץ-פראיעקט וועגען די אקאדעמישע שולען האט צום בולט'סטען אויסגעדרוקט דעפוטאט גרינבוים אין זיין רעדע אין דער סיים-קאמיסיע. די שטעלונג איז אזעלכע:

„מיר יודען שטעהען אין מיטען פון דעם דאזיגען קאמף אלס זייטיגע אונמיטעלבארע אפפער זייט יאהרען און אונזער ווארט קען זיין נאר — געגען ביידע צדדים. אמת, מיר האבען תמיד געפאדערט אז ביים בעשטימען די צאהל סטודענטען, וואס דארפען אנגענומען ווערען אויף א פאקולטעט, זאל דעצידירען דער בילדונגס-מיניסטער, וואס איז דאך פעראנטווארטליך, צו וועלכען מען קען שטעלען דירעקטע פאדערונגען און וועלכען מען קען דירעקט בעשולדיגען, און נישט דער ראט פון פאקולטעט, וועלכער איז פולשטענדיג אונפעראנטווארטליך. אמת מיר קאנען גאר נישט האבען געגען דעם, ווען אין די הויכשולען זאל איינגעפיהרט ווערען פאליציי, כדי צו בעענדיגען די צווישענפאלן פון צווישען די פוילישע סטודענטען. וואס שלאגען זייערע יודישע קאלעגען, נישט אונטערשיידענדיג צווישען מאן און פרוי, — אבער, אבער וואס פאר א צוטרוי קאנען מיר, אומשטיינס געזאגט, האבען צו דער מאסט נאך די ערפאהרונגען פון די לעצטע יאהרען?

וואלט עס ווירקליך געגאנגען וועגען פרייהייט פון פארשען און פון דענקען, וואלטען די הויכשולען געווען באמת טעמפלען פון וויסען און לערנען, וואלטען די פראפעסארען געדינט טאקע געטריי די תורה און דער חכמה, געהיט איהרע קוואלען און צוגעלאזט צו זיי אלע דורשטיגע, וואלטען מיר זיך געשטעלט אין די רייהען פון די פערטיידיגער פון זייערע רעכט. אבער דאס זענען דאך אלץ פראזען מיט וועלכע מען פערדעקט די מיאוסעסטע באקעקטקייטען, די ציניש האמענטאטישע מאראל, דעם כוליגאנישען אנטיסעמיטיזם, זאלען מיר יודען שטעלען זיך צווישען די פערטיידיגער פון די ראהיגע פעסטונגען פון צביעות, פון אונמענשליכקייט, וואו מען קוקט זיך צו רוהיג, ווי מען בעפאלט מיידלעך און בחורים און מען ווארפט זיי ארויס פון די לערן-זאלען, פון פינסטערניש, וואו מען טרייבט אנטיסעמיטישע העצעס און פרעדיגט דירעקט און אומדירעקט שנאה צו יודען, וואו א יודישער געלעהרטער קאן איינקומען נאר ווען ער פערראט זיך און זיין פאלק. דאס איז דאך גאר אונז אונמעגליך".

די קלאר פארמולירטע יודישע פאזיציע אין דער פראגע פון דער אויטאנאמיע פאר די הויכשולען האט איינגאנצען ארויסגעבראכט פון די כלים דעם ארגאן פון דער ענדעציע, די „גאזעטא ווארשאווסקא", וועלכע איז געקומען ארויס מיט א נ'אמת כוליגאנישען ארטיקעל וועגען „יודען, פאלאקען און אויטאנאמיע". די צייטונג שטעלט פעסט, אז די מיינונג פון „איצק" גרינבוימען אין דער פראגע איז נישט בלויז זיין אייגענע, נאר די מיינונג פון דעם גאנצען יודענטום. די יודען קריגען זיך צווישען זיך, אבער ווען עס האנדעלט זיך וועגען דער אויטאנאמיע פון די אוניווערזיטעטען, בילדען זיי איין איינהייטליכען פראנט.

„האנד ביי האנד מיט דעם נאציאנאליסט גרינבוים שטעהען בולט די לינקע פועלי-ציון, דער סאציאליסטישער בונד. גרינבוים איז א פראגרעסיסט און אנטיקלעריקאל. אבער אין איין רייה מיט איהם שטעהט דער פרומער רב טהאן און דער רב פראפעסאר שאר אויך דער צדיק פון גער, ר' אלטער, גרינבוים איז א שונא פון פוילענטום, אבער אינאיינעם מיט איהם געהען ארייבער אין אנגריף אויף דער אויטאנאמיע די אסימילאטארען. ה' גרינבוים איז געזעלשאפטליך ראדיקאל, אבער אינאיינעם מיט איהם געהט דער ראזמארין, וועלכער פערטרעט דאס רייכע סוחרטום. ה' גרינבוים איז אנטי-מלוכה'ש (ער האט געוואלט אונזער מלוכה פערקלענערען ביז צו די מינימאלסטע גרעניצען, אהן לעמבערג, מינסק און ווילנע), אבער ער איז טעטיג אין פוילען הסכם מיט די מלוכה-לייט ווישליצקי, יעגער, מינצבערג, מענדעלסאן, די זיילען פון דער רעגירונג. אלע גרופען פון יודענטום, אנהויבענדיג פון די פועלי-ציון און בונד. דורך די קאמוניסטען און ציוניסטען פון ווייצמאנ'ען און רעוויזיאניסטען ביז צו דער אגודה און אסימילאטארען א. אז. וו. זענען איניג אין דעם קאמף געגען דער פוילישער ציוויליזאציע".

די פוילישע ציוויליזאציע רעפרעזענטירען נאטירליך די ענדעקעס און זייערע זיהנדלעך, די העלדען פון לעמבערג מיט די שטעקעלעך און זשילעטקעס. זיי געהען עס אין איין געשלאסענעם פראנט צו שיצען די פוילישע קולטור און ציוויליזאציע. דא איז דאס בלאט פון דער שווארצער מאה געבליבען געטריי איהר טראדיציע צו בעהאלטען זיך היבטער א מת און מיט איהם צו פאכען פאר איהרע געהארכזאמע „קולטור-טרעגער". אין לעמבערג איז מיט עטליכע טאג צוריק געשטארבען דער בעריהמטער פוילישער געלעהרטער באלצער. דער נאמען פון גרויסען געלעהרטען ווערט מיט כבוד דערמאהנט דורך אלע שיכטען פון דער געזעלשאפט אהן אונטערשיד — יודען, צי נישט יודען. אבער די „גאזעטא ווארשאווסקא" וויל אויך פון טרויעריגען פאקט פון געלעהרטענס טויט שלאגען קאפיטאל פאר איהרע בייזע כוונות.

פראפ. באלצער איז געשטארבען, זיין הארץ האט געפלאצט, ווייל אין סיים איז אריינגעבראכט געווארען דער געזעץ-פראיעקט וועגען די הויכשולען, און אזוי ווי די יודען שטיצען דעם געזעץ-פראיעקט, איז קלאר, אז די יודען זענען שולדיג אין טויט פון געלעהרטען....

די פערטיידיגונג פון קולטור, ציוויליזאציע, פרייהייט פון די הויכשולען ליגט אין פוילען ענטשיידען אין שלעכטע הענד, ווייל וואס מעהר אזא ענדעקיש בלאט רייסט זיך פאר דער פרייהייט פון דער אקאדעמיע, ווערט אלץ בולט'ער די נויטווענדיגקייט די ספעציפישע פרייהייט איינצוצוימען. פאר געזעלשאפטליך-געפעהרליכע עלעמענטען טאר קיין פרייהייט נישט גילטען און אזא עלעמענט בילדעט דאך די ענדעציע מיט איהר יוגענטליכען אוואנגארד אויף די הויכשולען.

פ. פ. ק.

דער אנגריף פון גרויס-קאפיטאל
אויף דער סאציאלער געזעצגעבונג אין פוילען

דער „קורייער ווילענסקי" מאכט אין זיין לייטארטיקעל „לוויתן אין קאמף מיט אונזער סאציאלער געזעצגעבונג" א סך-הכל פון דעם ווירטשאפטליכען פראגראם פון פוילישען גרויס-קאפיטאל:

„דער פרעזעס פון צענטראלען פוילישען אינדוסטריע-פערבאנד ה' וויעזשביצקי האט געשריבען אנומעלט, אז די ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג פון לאנד איז אפהענגיג פון דער עפענטליכער מיינונג, און די רעגירונגען אויף דער גאנצער וועלט רעכענען זיך מיט דער פרעסע.

די אינדוסטריעלע קרייזען בעמיהען זיך שוין אין משך פון 2 יאהר צו געווינען די עפענטליכע מיינונג, צוגרייטענדיג לכתחילה נישט דרייסט און שפעטער אלץ דרייסטער און שטארקער, זי זאל אננעהמען די ווירטשאפטליכע פראגראם פון גרויס קאפיטאל.

דעם פראגראם אויפ'ן סאציאל-ווירטשאפטליכען געביט בעשטעהט אין דעם, אז די שכירות דארף בעשטימט ווערען דורך דירעקטע אפמאכען צווישען ארבייטסגעבער און ארבייטסנעהמער, מען דארף שטרעבען עלאסטיש צו מאכען די ארבייטס צייט, מאכענדיג עס אפהענגיג, ווי די שכירות, פון אפמאך און באוועליגען די פארשריפטען וועגען דער ארבייטס-צייט, ליקווידירען טיילווייז די צוגאב-שכירות פאר איבער-שעה'ן און פערקלענערן די איבעריגע אפצאהלען ביז א העלפט אדער א פערטעל, פערקלענערן די אורלויבען פאר קאפ-ארבייטער, ווי אויך פאר פיזישע ארבייטער ביז א העלפט און אנדערש בערעכענען די שכירות פאר אורלויב, ווי ביז איצט, רעווידירען די חובות פאר סאציאלער פערזיכערונג און טיילווייז אנולירען די פערלעגענע חובות, קירצען די צייט פון קינדיגען קאפ-ארבייטער פון 3 חדשים אויף 3 וואכען, מאכען אפהענגיג די אורלויבען פון לעהר-יונגלעך פון דעם ארבייטסגעבערס איינזעהן רעווידירען די פערזיכערונג אין פאל פון קראנקהייט אין דעם גייסט. פרייסישען קאסט א.א.וו.

די פרעסע-קאמפאניע פון גרויס-קאפיטאל, האט אנגעהויבען בעאיינפלוסען די עפענטליכע מיינונג, אז דאס ווירטשאפטליכע לעבען איז צו פיל בעלאסט מיט סאציאלע פערזיכערונגען, און זי האט דערפיהרט איצט'ן קאמפאניע צו א קאמף אויף דער גאנצער ליניע מיט די גרונד-פרינציפען פון דער סאציאלער געזעצגעבונג אין פוילען.

אין קאנסעקווענץ פון די אויסגערעכענטע פאדערונגען פון קאפיטאל וואלט דער ארבייטער פערלוירען יעדע מעגליכקייט צו פערטיידיגען זיינע ארבייטס-בעדינגונגען, ווי אויך דעם שוץ פון די פראפעראיינען. אין דער איצטיגער ארבייטסלאזיגקייט וואלט דער ארבייטס-טאג פערלענגערט געווארען ביז 48 שעה א וואך; אין דער איצטיגער נויט וואלט דער ארבייטער אויך פערלוירען די סאציאלע פערזארגונג.

און וואס רעפרעזענטירט אייגענטליך דעם קאפיטאל אין פוילען?

לויט סומארישע אויסרעכענונגען איז די פוילישע אינדוסטריע אין 80 פראצ. דאס אייגענטום פון גרויסען אנאנימען וועלט-קאפיטאל. לויט מאטעריאלען פון יאהר 1930, זענען געווען אין פוילען 1580 איינלענדישע אקציען-געזעלשאפטען און 66 אויסלענדישע. נישט אריינרעכענענדיג די אויסלענדישע איז 63,5 פראצ. פון גאנצען איינלענדישען קאפיטאל פערבונדען מיט'ן אויסלענדישען קאפיטאל, וועלכער בעטרעפט 70 פראצ.

א ווירטשאפטליכע קראפט די אונטערנעהמונגען גיבען נאך צו די אויסלענדישע קאפיטאלען, מיט וועלכע זיי דיספאנירען, און וועלכע זיי בעקומען אין דער פארם פון קרעדיטען. אויף אזא אופן איז א בעדייטענדיגער טייל פון די איינלענדישע אקציען-געזעלשאפטען אין פוילען בעהערשט אינגאנצען דורכ'ן פרעמדען קאפיטאל. דער קאפיטאל, קומענדיג קיין פוילען אין דער פארם פון קרעדיטען אנשטאט פאיען, ווייזט נישט ארויס זיין הכנסה און צאהלט נישט קיין שטייערען.

וואס איז שייך דער נאציאנאלער אנגעהעריגקייט פון קאפיטאל טרעטען ארויס אין גרעסטען טייל געזעלשאפטען דייטשע און עסטרייכישע קאפיטאלען, דערהויפט איז דער דייטשער קאפיטאל שטארק רעפרעזענטירט אין הוטער און בערג-ווערקען. ווייטער געהען קאפיטאלען פון די פעראייניגטע שטאטען, פראנקרייך, ענגלאנד, בעלגיע א.אז.וו. די פוילישע גרויס-אינדוסטריע איז פערבונדען מיט א סך קארטעלען פון דער מערב-אייראפעאישער אינדוסטריע, פון וועלכע זי נעהמט דירעקט אדער אומדירעקט אפ דירעקטיוון.

וואס איז שייך אזוינע וויכטיגע ווירטשאפטליכע פאקטארען ווי בענק, געהערען א חוץ דער „באנק פאלסקי", „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא", „באנק ראלני", פ.ק.א. און „באנק ספולעק זאראבקאוויך" אין פוילען, אלע בענק אין פוילען צו דעם אויסלענדישען קאפיטאל, אדער זיי זענען פון איהם אפהענגיג.

אט דער גרויס-קאפיטאל הייבט אן איצט, ווען עס וואקסט אלץ די צאהל פון די געשלאסענע אונטערנעהמונגען, ווען הונדערטער טויזענטער ארבייטער ווארפט מען כסדר ארויס אויפ'ן ברוק, ווען עס וואקסט אלץ די צאהל פון די הונגער-שטרייקען — א שטארקען רעוויזיאניסטישען אנגריף אויף די פרינציפען פון דער סאציאלער געזעצגעבונג אין פוילען.

מען דארף דעמאסקירען די ספריטנע ארבייט פון „לוויתן". אין זייערע אומגעדעכטע פאדערונגען איז גאר דא איין געדעכטער קערנדל, דאס איז די נויטיגקייט צו רעפארמירען די ארגאניזאציע און אדמיניסטראציע פון די פערזיכערונגען".

די גרויסע רעדע פון סטאלינ'ען
אין דער אפשאצונג פון א דייטשען זשורנאליסט

דער מאסקווער קארעספאנדענט פון „בערלינער טאגעבלאט", גינטער שטיין, ברענגט א גענויע כאראקטעריסטיק פון סטאלינס רעדע, וועלכע ער האט געהאלטען אויפ'ן פלענום פון צענטראל-קאמיטעט און פון דער צענטראלער קאנטראל-קאמיסיע פון דער קאמ. פארטיי. גינטער שטיין שטיין ווייזט אן, אז סטאלין האט גערעדט וועגען די דערגרייכונגען און פעהלערן פון דער פיאטילעטקע און האט דערביי בעזונדערס אונטערגעשטראכען איהרע דעפעקטען.

סטאלין האט געפונען אין זיך דרייסטקייט צו אנערקענען: ערשטענס, אז דער פינף-יאהר-פלאן איז פערווירקליכט געווארען בלויז אין אלגעמיינע שטריכען, אבער נישט אינגאנצען; צווייטענס האט סטאלין אנערקענט. אז הגם די קאלעקטיוויזאציע פון דער לאנדווירטשאפט איז דורכאויס נויטיג און ריכטיג, איז זי דאך געמאכט געווארען אין א צו שנעלען טעמפא. ענדליך האט סטאלין קאנסטאטירט, אז דערווייל איז נאך נישט געלונגען פולשטענדיג צו בעפרידיגען די מאטעריעלע בעדערפענישען פון די ארבייטער און פויערים און אז דאס וועט נישט געלינגען אויך אין משך פון די נאהענטסטע יאהרען.

אויך וועגען דער אויסערליכער פאליטיק האט סטאלין געזאגט:

מיר האבען אין א גרויסער מאס ליקווידירט אונזער אינדוסטריעלע און אלגעמיינע אפגעשטאנענקייט אין פערגלייך מיט אויסלאנד. מיר האבען דעריאגט און ווילען איבעריאגען אייניגע לענדער. מיר דארפען אויסנוצען די קליינע פויזע, וועלכע עס איז געצוואונגען געווען אונז צו געבען דאס מיט האט אונז איבערפולטע אויסלאנד. דעריבער האבען מיר געיאגט דאס לאנד צו אזעלכע טעמפאס אין אלע הינזיכטען, געמוזט פון איהם אזוי פיל פערלאנגען. מיר האבען געדארפט אין דער צייט פון בויען זיך רעכענען מיט דער מעגליכקייט פון א מלחמה, וועלכע האט אונז געדראהט, צוליב דער האנדלונג פון אייניגע אונזערע שכנים און קודם-כל צוליב דעם קאנפליקט אויפן ווייטען מזרח. מיר האבען דעריבער געמוזט אייניגע פאבריקען אפשטעלען אויף 4 חדשים און רעארגאניזירען זיי, אריבערפיהרען פון דער פראדוקציע פון אגרער-מאשינען אויף מיליטערישע אויסארבייטונגען. דאס האט פערהאלטען דאס אויספיהרען פון דער פיאטילעטקע. מיר דארפען זיך אויך ווייטער רעכענען מיט דער שנאה און גרייטקייט פון אנפאלען אויף אונז מצד די אויסלענדישע מלוכות און דעריבער מוזען מיר מיט דערזעלבער ענערגיע ווייטער ארבייטען, כאטש מיר זענען שוין אזוי פיל בעוואפענט, אז מיר קאנען פיהרען מלחמה.

סטאלין, זאגט ווייטער גינטער שטיין, האט ווייטער ערקלערט, אז איצט, נאכדעם ווי עס זענען סאציאליזירט 60 פראצענט פון די פויערים וועט די ווייטערדיגע סאציאליזאציע אויף א צייט אפגעשטעלט ווערען, דאס זעלבע וועגען דער אינדוסטריאליזאציע. אין די נאהענטסטע יאהרען דארף מען ערווארטען די פערשטארקונג פון דער פראדוקציע אויף 13 – 14 פראצענט, בעת ווען אין דער ערשטער פיאטילעטקע האט מען געשטרעבט צו פערשטארקען די פראדוקציע אויף 22 פראצענט יעהרליך.

אין זיין רעדע האט זיך סטאלין אויך אפגעשטעלט אויף דער פראגע פון דער סאוויעטישער וואלוטע און האט דערביי ערקלערט, אז דער, וואס גלויבט נישט אין ווערט פון סאוויעטישען רובל, פערשטעהט פונקט אזוי פיל אין די וואלוטע-ענינים, ווי „דער ערצבישאף פון קענטערבערי פערשטעהט אין דער אנטירעליגיעזער פראפאגאנדע".

וועגען קלאסען-שונא אין לאנד האט סטאלין זיך אויסגעדריקט, ווי עס גיט איבער דער דייטשער קארעספאנדענט, מיט ווייניגער פערביסענקייט, ער שרייבט איהם נישט צו אזוי פיל שולד, ווי ביז אהער. אבער אן'אומרחמנות'דיגען קאמף געגען דעם דאזיגען שונא, וועלכער איז צו זייט איבער דעם גאנצען לאנד האט סטאלין צוגעזאגט.

די דערגרייכונגען פון דער פיאטילעטקע רעכענט סטאלין פאר בעווייז פון זיין גערעכטיגקייט אין דעם אלטען שטרייט וועגען דער מעגליכקייט פון סאציאליזם אין איין איינציג לאנד.

אין מאסקווע, פערענדיגט דער קארעספאנדענט, ווארט מען אלזא איצט מעהר נישט אויף אנ'אלוועלטליכער רעוואלוציע. פרינציפיעל אבער איז מען אין דער אלוועלטליכער רעוואלוציע אויך ווייטער פאראינטערעסירט און דעריבער האט זיין רעדע סטאלין אנגעהויבען דערמיט, אז די דערגרייכונגען פון דער פיאטילעטקע האבען א גראנדיעזע אינטערנאציאנאלע בעדייטונג, און דאס איז נישט קיין נאציאנאלער ענין פון סאוויעטען-רוסלאנד, נאר די זאך פון אינטערנאציאנאלען פראלעטאריאט.

באנדיטישער טעראר געגען דער יודישער בעפעלקערונג אין כארבין

כארבין (י.ט.א.) דער באמבען-אטענטאט אויף דעם פרעזעס פון דער יודישער קהלה אין כארבין ד"ר רעוויקאוויטש איז, ווי עס שיינט, אויסגעפיהרט געווארען דורך באנדיטען, וואס שטאמען פון די רוסישע ווייסגווארדייער-קרייזען.

מיט'ן אטענטאט האבען די באנדיטען בעצוועקט אויסצופרעסען פון דער יודישער קהלה אויסלייז-געלד פאר דעם דורך זיי „נעקידנעפטען" יודישען יונגערמאן דעם לעצטען יום-כפור. די באנדיטען האבען לכתחילה געפאדערט 100,000 דאלאר אויסלייז-געלד, שפעטער האבען זיי זיך שוין גע וואלט בעגנוגענען מיט 20,000 דאלאר. די קהלה האט זיך אבער אפגעזאגט די דאזיגע סומע צו בעצאהלען. דראהונגס-בריף מיט דער פאדערונג צו בעצאהלען אויסלייז-געלד האט אויך בעקומען דער ציוניסטישער עסקן און רעדאקטאר פון דעם וואכענבלאט „יעווריסקאיא זשיזן".

א יוד א קברן אויף א קריסטליכן בית-עולם אין אמעריקאנער קליין שטעטעל

(בריף פון אמעריקא)

נישט ווייט פון סאלט-לעיק-סיטי, יוטא, אמעריקא איז פאראן א קליין שטעטעל הילבארן; איז דאס א שטעטעל פון ווייניגער פון א טויזענד פאמיליעס; אלע קריסטליכע, נאר איין יודישע פאמיליע וואוינט דארטען.

וואס-זשע טוט איין יודישע משפחה צווישען ארום א טויזענד נישט-יודישע?

די מייסטע איינוואוינער פון שטעטעל פער-נעמען זיך מיט פרנסות ביי אייזנבאהן-ארבייט און ביי אויסגראבען מעטאל פון דער ערד, א פראסטען אייזען. הילבארן ליגט צווישען הויכע-הויכע בערג, און פערווהן פון דער וועלט. און דער יוד דארטען איז — א קברן...

— א קברן גאר?...

— יא, א קברן...

— וואס הייסט א קברן?... אלע אין שטע-טעל זענען דאך גוי׳אים!...

— נו, מוז דאס א יוד דוקא זיין א קברן ביי יודען?... ער קען אויך בעגראבען גוי׳אים!...

יא, אזוי איז דאס, די איינציגע יודישע משפחה אין דעם שטעטעל הילבארן פון ארום א טויזענד קריסטליכע משפחות איז א משפחה פון בעגראבער.

די זיהן זענען נאך יונגע, און צוויי יונגע טעכטער זענען אויך פאראן ביי די לואיסאנס, און זיי אלע — פאטער און קינדער — זענען פערנומען מיט דעם צמענטאזש.

קיין מוטער איז נישטא. זי איז געשטארבען, און איהר קבר איז אויך דארט.

אן א זייט פון אלע קברים, איז איהר קבר; גאר נאהענט צום שטיבעל, וואו דער מאן מיט די קינדער וואוינען; דאס קבר איז אפגעצוימט מיט א קליין פארקענדעל פון העלצלעך, שטיינד-לעך, און דראט, אזוי ווי אנ׳אפגעצוימט גער-טענדעל.

זיי בעהאלטען נישט, די לואיסאנס, אז זיי זענען יודען. ערשטענס, פאהרען זיי אויף יום-כיפור קיין סאלט-לעיק-סיטי, וואו זיי האבען קרובים. יום-כפור ווילט זיך זיי זיין צווישען יודען. נישט אלע פון די לואיסאנס פאהרען דאן אוועק, איינער פון זיי בלייבט; אמאל א זוהן, און אמאל א טאכטער; אבער אין הילבארן ווייסט מען, אז יום כיפור איז דער גרויסער טאג פון די לואיסאנס — דער טאג פון זייער רעליגיע.

און מיט נאך עפעס ווייזען ארויס די לוי-איסאנס פאר גאנץ הילבארן, אז זיי זענען יודען. אויף דער מצבה פון דער פערשטארבענער מוטער שטעהט אנגעשריבען אין העברעאישע בוכשטאבען תנצב"ה — וואס דאס מיינט: „תהיה נשמתה צרורה בצרור החיים". אזא אויפשריפט איז דאך אויף אלע יודישע מצבות און אויף אלע יודישע בית-עולמ׳ס; האט לואיסאן דיזעלבע אותיות אויסגעשטעלט אויך אויף דער מצבה פון זיין פרוי אויפ׳ן נישט יודישען בית-עולם אין הילבארן.

ווי-זשע קומט א יוד לואיסאן צו זיין א קברן אויף א נישט-יודישער בית-עולם?

איז אזא מעשה:

ער איז נישט קיין אלטער איינוואוינער אין הילבארן, דער יוד לואיסאן. מיט יאהרען צוריק, האט ער געוואוינט אין סאלט-לעיק-סיטי, ער פלעגט אפט קומען קיין הילבארן, און דער דע-מאלסדיגער קברן, א קריסט, איז געווען זיינער א פריינד. דער קריסטליכער קברן איז אויך געווען דער מאנומענט-מאכער, דער מצבה-קריצער פון הילבארן.

יענער האט זיך בעפריינדעט מיט לואיסאנ׳-צן, און לואיסאן האט איהם אריינגעצויגען אין עטליכע שטאטישע געשעפטען. האט זיך געמאכט, אז זיי ביידע — לואיסאן און דער קריסטליכער קברן — האבען פערלוירען אין זייערע געשעפטען אלץ וואס זיי האבען פערמאגט, און דער קריסט-ליכער קברן איז דערצו שולדיג געבליבען לואי-סאנ׳ען א סך געלד. פון גרויס עגמת נפש, איז דער איינזאמער קריסטליכער קברן קראנק געווא-רען, און איז געשטארבען. פאר׳ן שטארבען, האט ער אפגעשריבען זיין „סטודיא" פון מצבה-קריצעריי פאר לואיסאנ׳ען. ווען מ׳האט די צוואה געעפענט אויפ׳ן ריכטיגען שטייגער, לויט אלע געזעצען, האט די קירך גערופען לואיסאנ׳ען, און איהם מודיע געווען;

— זאלסט וויסען זיין, אז ביי אונז אין הילבארן איז מנהג פון דורות, און מעהר ווי א מנהג, טאקע א געזעץ אין אונזער קירך איז עס, אז דער מצבה-קריצער איז אויך דער קברן; ער מוז אויף זיך נעהמען אויפצופאסען אויף דעם גאנצען צמענטאזש.

— אויב מען מוז, מוז מען... — האט לואי-סאן געענטפערט.

בקיצור, לואיסאן איז געווארען דער קברן פון הילבארן, און מסתמא האט זיך עס איהם געלוינט.

אליין קען ער טאקע קיין מצבה-קריצער נישט זיין, אבער ביי דעם ארבייט שוין דער ארבייטער, וועלכער איז פריהער געווען בעשעפ-טיגט ביי דעם קריסטליכען קברן.

ווייס איך נישט, צי לואיסאן איז א „ליט-וואק". אבער א יוד איז ער, און אלס א יוד האט ער צרות.

די צרות זענען — א תכלית פאר קינדער.

וואס וועט פון זיי ווערען?

מילא, די זיהן ווי די זיהן. מיט זיהן האט א יודישער טאטע קיינמאל נישט קיין זארג. טעכ-טער, אבער — אוי, טעכטער!...

זיי העלפען איהם אפילו ארויס, די צוויי טעכטער זיינע. זיי האלטען די קברים אויסגע-פוצט. זיי פאסען-אויף, אז ביי יעדען קבר זאלען זיין די ריכטיגע בלימעלעך. און קומט ווער ארויס פון שטעטעל צו בעזוכען זענען די לואיסאן-מייד-לעך די אונטערפיהרערינס און די אנווייזערינס. זיי קענען יעדען קבר, ווייסען די געשיכטע פון יעדען מת, און דאס איז א גרויסע הילף פאר דעם טאטען. אבער פארט — קען מען דען לאזען צוויי מיידען זיך ארומבלאנקען צווישען קברים?

דוכט מיר, טאקע, אז לואיסאן האט אמאל געמוזט היימען לעווינסאן; ווארים זיינע טענות זענען עכט יודישלעך. נאר א לעווינסאן קען אזוי טענה׳ן וועגן קינדער.

ח. ל—ג.

לויח פון פערשטארבענעם פרינץ אלפאנס פון בייערן

וואראנאווס אפעראציע אין ווילנע

ווילנע. ווי מיר דערוויסען זיך, איז די טעג צו איינעם פון די בעקאנטע ווילנער דאק-טוירים געקומען א פערמעגליכע פראווינצער יודישע פרוי מיט איהרער א 16-יאהריקער טאכטער.

די פרוי איז מיט א געוויין צוגעפאלען צום דאקטאר ער זאל ראטעווען איהר טאכטער, וויל אויב נישט איז זי אומגליקליך.

ווען די פרוי האט זיך עטוואס בערוהיגט האט זי דערצעהלט דעם דאקטאר פאלגענדע גע-שיכטע:

מיט העכער א יאהר צייט צוריק האט זי פלוצלינג גענומען בעמערקען, אז איהר טאכטער האט זיך ביסלעכווייז גענומען ענדערן.

ביז׳ן 15-טען יאהר האט זיך איהר טאכטער ענטוויקעלט אינגאנצען נארמאל ווי א מיידעל, פון 15-טען יאהר האט זי אבער זיך אינגאנצען גענו-מען ענדערן. איהרע בעוועגונגען זענען געווארען מעהר שארף, איהר פנים איז געווארען מענליכער און די שטים האט זיך גענומען ענדערן און פער-וואנדלען זיך אין א מענערשע שטים, אזוי, אז אויסערליך האט זי גענומען מאכען דעם איינדרוק פון א יונגעל.

מיט א קורצער צייט צוריק האט די פרוי מיט גרויס איבערראשונג בעמערקט, אז ביי איהר טאכטער האבען זיך גענומען ענטוויקלען צוגלייך מיט די פרויען-ארגאנען אויך מענליכע געשלעכטס-ארגאנען. ערשט דאן האט זי פערשטאנען, אז איהר טאכטער פערוואנדעלט זיך אין א טום-טום.

דער דאקטאר האט בעטראכט דאס אומ-גליקליכע מיידעל און האט נאך א לענגערען ישוב הדעת דערקלערט, אז מען קען אפראטעווען דאס פריילין מיט דער הילף פון אנ׳אפעראציע.

די מוטער האט מסכים געווען.

די טעג איז אין ווילנע פארגעקומען די סענסאציאנעלע אפעראציע.

די אפעראציע האט זיך איינגעגעבען און נעכטען איז דאס מיידעל שוין אוועקגעפאהרען מיט איהר מוטער אהיים. דאס מאל שוין ווירקליך אלס מיידעל.

אין די וויסענשאפטליכע קרייזען פון אונזער שטאט האט די גאנצע געשיכטע געמאכט א שטאר-קען רושם.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערושער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסע פרעמיערע!
1) די דראמאטישע דראמע פון טשעכישער פראדוקציע
20-יאריגע טרעהרעז
אין די הויפטראלען:
Marja Maderowa i L. Ch. Strona
2) אויסער׳ן פראגראם: דער רייצענדער מעלאדישער פילם
מיליאן
Anna Bella אין דער הויפטראלע
אין קורצען: דער דעמאן פון ליבע" מיט Brygida Helm
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

אנ׳עפער מיט א ווארים

(סקיצע) ב. טולטשינסקי

2.

א לענגערע צייט איז אזוי אוועק, און עלי-זאבעט איז געווען ווי א פער׳שכור׳טע. אבער ס׳איז דאך געקומען א מאמענט ווען זי האט נאך אמאל דערפיהלט, אז זי הויבט אן ווער׳ען אייפערזיכטיג אויף איהר מאן...

אין דערזעלבער צייט האט זי אויך אנגעהויבען פיהלען, אז איהרע בעציהונגען מיט בולמאנ׳ען זענען עפעס נישט דאס וואס זי וואלט געוואלט...

עס איז אלץ דיזעלבע וואכעדיגקייט, און דער-צו נאך — א שטענדיגע מורא...

זי האט זיך געכאפט, אז זי דרעהט זיך אין א קוויל, וואס זי האט אליין פערפלאנטע׳ט, און אין די ווענדעגען. ווען דער מאן איז געקומען שפעט אהיים האט זי אנגעהויבען ווער׳ען זעהר אומרוהיג און די אייפער׳זוכט האט זי געפרעסען.

און איינמאל, ווען איהר מאן איז געקומען שפעט אין דער נאכט אהיים, האט זי צו איהם גע-האט א טענה:

— וואו וואלסטו דאס פערפאלען אויף גאנצע נעכט?..

האט ער איהר געזאגט עפעס א תירוץ, אבער זי האט געוואוסט, אז דאס איז א ליגען, און קוקענ-דיג איהם גלייך אין די אויגען, האט זי געזאגט:

— מיך קאנסטו נישט נאר׳ען; איך ווייס, אז דו טרעפסט זיך מיט ציליע׳ן...

אין אנפאנג האט ער געפרובט לייקענען, א-בער ווען זי האט זיך פעסט געהאלטען ביי איהרע רייד, איז ער געווארען אומגעדולדיג:

— און אז יא, איז וואס?..

נאכדעם האט עס איהם שוין פער׳דראסען פאר וואס ער האט איהר אזוי געענטפערט, ווייל ער איז געווען זיכער, אז זי איז די געגאנגטע און ער דארף זיך פיהלען שולדיג געגע איהר.

איבער דעם איז ער שוין א גאנצע נאכט שלעכט געשלאפען און געטראכט האט ער, אז נאכ-אלעמען בעגעהט ער א גרויסען פער׳ברעכען געגען איהר דע׳מיט וואס ער פיהרט שטילערהייט א ליבע מיט ציליע צו איהר, צו זיין ווייב?! יענע איז דאך גלאט אנ׳אויבערפלעכליך בעשעפעניש און מען קען איהר נישט גלויבען...

פונקט ווי עליזאבעט, איז איהר מאן שוין אויך געווען ענטוישט, און ער האט געגארט נאך א גע-ליגענהייט זיך ארויסצודרעהען, אבער ער האט נישט געוואוסט ווי אזוי...

און אין דער פריה, ווען ס׳האט זיך איהם אויסגעוויזען, אז עליזאבעט קוקט אויס זעהר שלעכט, האט ער זיך דערפיהלט נאך מעהר שולדיג, און צוגעהענדיג צו איהר האט ער געזאגט:

— צו וואס לייקענען? איך בין זיך מודה, אז עס איז אמת; איך זעה זיך מיט ציליע׳ן... אבער איך גיב דיר מיין ווארט, אז — מעהר נישט!...

געמיינט האט ער, אז עליזאבעט וועט אוודאי באלד מאכען א סצענע און דער־פאר טאקע האט ער זיך גענומען פערענטפערען דע׳מיט וואס זי אליין האט איהם דאס מיידעל פשוט אין די הענט אריינגעווארפען. אבער עליזאבעט האט קיין סצענע נישט געמאכט. פונקט ווי דאס וואלט שוין ביי איהר קיין נייעס נישט געווען, האט זי איהם אויסגעהערט גאנץ רוהיג און געלאסען, און נאכדעם האט זי איהם מיט דער זעלבער געלאסענקייט דערצעהלט דעם אמת, אז אין דער זעלבער צייט ווען ער האט געפיהרט א ליבע, האט זי אויך געפיהרט א ליבע, און זי האט אפילו איהם געזאגט מיט וועמען...

ביי גארפינקלען האבען זיך אויף א ווילע געביטען די קאלירען אין פנים און ער האט גע-וואלט עפעס פרעגען, אבער ס׳וייב האט איהם גלייך אפגעשטעלט:

— קיין פראגען! איך וועל דיך גארנישט פרעגען, און דו זאלסט מיך גארנישט פרעגען. וואס ס׳איז געווען, איז פערפאלען. מעהר וועט דאס נישט זיין!

עס איז אויסגעקומען אזוי ווי זיי וואלטען ביידע געהערט וועגען א געשעפטליכע אונטער-נעהמונג, וואס האט זיך גראד נישט איינגעגעבען. און נאכדעם ווי מען האט דעם געשעפט געענדיגט, האט גארפינקעל געגעבען א ציה מיט די אקסלען און האט געמאכט אזא בעמערקונג:

— עס איז מאדנע! איך וויל זיין ביז און איך קען נישט... אויך דו קענסט נישט זיין ביז... מאדנע! אנדערע אויף אונזער ארט וואלטען דאך וועלטען איבערגעקעהרט אין אזא פאל... נישט אנ-דערש נאר מיר זענען ביידע קאלטע בשמות...

— עס קען זיין, — האט עליזאבעט צוגעגע-בען. — קאלטע בשמות!...

אבער נאכדעם האט זיך אין זייער לעבען אריינגעכאפט א צוגעדרעטקייט, וואס איז זיי פריהער ביידען געווען פרעמד. עס איז נישט אוועק קיין טאג, אז זיי זאלען נישט זיין אומרוהיג און נישט קוקען איינער אויפ׳ן אנדערען מיט חשד. ווען ער איז ביי׳טאג געווען ביי דער ארבייט, איז איהם נישט איינמאל איינגעפאלען דער געדאנק, אז פונקט איצט בייט זי איהם אפשר אויס אויף אנ׳אנדערען. און ווען ס׳האט זיך געטראפען, אז ער איז גראד גע-קומען אהיים שפעטער אין אווענט, האט זי גע-טראכט, אז ער זעהט זיך שוין אפשר ווידער מיט ציליע׳ן, אדער מיט אנ׳אנדער מיידעל...

זיי זענען ביידע געווען אייפערזיכטיג; זיי האבען ביידע קיינמאל נישט געקענט זיין אין גאנצען רוהיג; ער האט אויף איהר געקוקט מיט חשד און זי אויף איהם; ער האט פון איהרע אויגען שטענדיג געוואלט ארויסלייענען עפעס א כוה, וואס זי בעהאלט, און דאס זעלבע איז אויך געווען מיט איהר. דאס האט זיי טאקע מעהר צוגעבונדען איינער צום אנדערען, אבער דאך האט די אייפער-זוכט זיי ביידען ווי א ווארים געפרעסען. עס איז געווען א רויטע עפעלע, א שעהנס, אבער מיט א ווארים אינעווייניג...

(ס ו ף).

האנדווערקער און האנדעל

אויף דער וואך

צי דארפען געוועלבער, וואו מען פערקויפט פאפיראסן, אפען זיין אום שבת?

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט פערעפענטליכט נייע אינסטרוקציעס, וועגען פאפיראסען-קרעמלעך. מיר גיבען דא די וויכטיגסטע פונקטען:

דער קאנצעסיאנער איז בארעכטיגט פערזענליך צו פיהרען דאס געשעפט, וואס דארף זיך אויסדריקען אין דעם, וואס ער דארף שטענדיג אכטונג געבען און אנוועזענד זיין אין די שעהן ווען דאס געשעפט איז אפען. די קאנצעסיאנערן זענען גענצליך פעראנטווארטליך פאר די טאטען פון די פערטרעטער און אנגעשטעלטע אין פאל, ווען עס איז אוממעגליך אליין צו פיהרען דאס געשעפט, קאן די מאכט, וואס האט איהם געגעבען די קאנצעסיע, ערלויבען אז די אונטערנעהמונג זאל פיהרען א פערטרעטער.

דער קאנצעסיאנער מוז האבען אין געוועלב א געהעריגען זאפאס און אסארטימענט פאפיראסען. אלס א געהעריגער זאפאס ווערט אנערקענט צו האבען אזוי פיל פאפיראסען, וואס איז נויטיג מינדעסטענס אויף צוויי טעג פדיון — אויב דאס געוועלב געפינט זיך אין א שטאט, וואו עס איז דא א הורט-האנדעל. אויב אבער דער הורט-סקלאד איז אין אן אנדער שטאט, מוז מען האבען א זאפאס אויף 4 טעג אין די זומער-מאנאטען און א זאפאס אויף 5 טעג אין די איבעריגע טעג פון יאהר.

די דעטאל-געשעפטען מוזען קויפען נאר אין דער הורטאווניע, צו וועלכען זיי געהערען. מען טאר נישט קויפען קיין פאפיראסען אין אן אנדער שטאט, וואוהין מען געהערט נישט.

די הורטאווניע און זייערע פיליאלען מוזען ארויסגעבען דעם געהעריג בעשטימטען ראבאט.

די דעטאליסטען מוזען זארגען, אז די סחורה זאל נישט פערדארבען ווערען אין געוועלב, אדער אויפ'ן וועג צום געוועלב.

דער קאנצעסיאנער, וואס האט א שויפענסטער אין געוועלב, איז פערפליכטעט ארויסצולעגען אין געוועלב אויף אן אנגעזעהען ארט פאפיראסען און טאבאק, אדער לעדיגע שאכטלעך פאר רעקלאמע.

די קאנטראל פון דער אקציז קאן ערלויבען דעם קאנצעסיאנער צו פערקויפען פאפיראסען וואגאר נישט אין געוועלב, נאר למשל, אויף פערזאמלונגען, קאנצערטען, וואו מען קאן איינארדנען א פאפיראסען-קיאסק. אויב די פערזאמלונג א. ד. ג. דויערען מעהר ווי איין טאג, מוז מען שוין האבען א בעזונדערע ערלויבניש.

א פאפיראסען-געוועלב מוז זיין אפען יעדען טאג אין וועלכען עס איז ערלויבט צו האנדלען.

פון דעם דאזיגען פונקט פון די מיניסטעריאלע אינסטרוקציעס איז צו זעהען, אז מען קאן צווינגען די יודישע פאפיראסען-געוועלבער צו האלטען אפען שבת און ימים-טובים.

דאס וואלט געווען א גרויסע אומרעכט בנוגע די יודישע סוחרים, וואס היטען נישט האנדלען אין שבת און ימים-טובים. מיר האלטען, אז עס איז אונבעדינגט נויטיג, דאס די יודישע סוחרים-פעראיינען זאלען וועגען דעם אינטערוועניר'ען ביים פינאנץ-מיניסטעריום. ווארים אין מאנכע ערטער צווינגט מען טאקע די יודישע קרעמער צו האלטען אפען זייערע טראפיק-געוועלבער.

די נייע אינסטרוקציעס פון פינאנץ-מיניסטעריום וועגען פאפיראסען-פערקויף זענען אבגעדרוקט אין נומער 32 פון אפיציעלען בלאט פון פינאנץ-מיניסטעריום.

גרויסער מיטינג פון האנדווערקער און כאלופניקעס

האנדווערקער-קאמער, דירה-געלד און עלעקטריע

אין לאקאל פון האנדווערקער-פאראיין פיעטריקאווער 64 איז אונטערן פארזיץ פון ה' בערקאוויטש פארגעקומען א מיטינג פון האנדווערקער און כאלופניקעס.

באלד ביים עפענען דערקלערט דער פארזיצער, אז דער דאזיגער מיטינג דארף זיין אן אנהויב פון אן ענערגישער אפווער-אקציע געגען דער גרויסער צאל שיקאנעס, וועלכע עס שיטען זיך יעצט אויף די ארימע האנדווערקער און כאלופניקעס אין זכות פון דעם א. ג. צעכען-געזעץ. דער ארימער האנדווערקער און כאלופניק מוז אויך נעמען אן אקטיווען אנטייל אין קאמף פאר פערביליגערן דאס דירה-געלד און די עלעקטרישע בעלייכטונג.

דער פאראיינס-סעקרעטאר האט אין זיין רעפעראט זיך ספעציעל אפגעשטעלט אויף די פערשידענע צירקולארען און אויספיהר-פעראָרדנונגען פון דער האנדווערקער-קאמער, וועלכע מאכען נישט בלויז לייכטער נאר שווערער דאס לעבען פון ארימען האנדווערקער און כאלופניק. אינ'ם צווייטען טייל פון זיין רעפעראט רעדט ער ארום די טעטיגקייט פון די יודישע ראטמענער אין דער האנדווערקער-קאמער, וועלכע זענען אזוי ווייט אומבעהאלפען אין זייער ארבייט, אז זיי האבען נאך נישט בעוויזען אפילו צו רופען א בעריכטס-מיטינג פון זייער טעטיגקייט.

אין דער דיסקוסיע טרעטען ארויס עטליכע אנוועזענדיגע, וועלכע ברענגען אבער נישט אריין קיין שום נייעס, און בעקומען אנ'ענטפער פון ה' גאלדבערג, וועלכער בעקרעפטיגט נאך די אויספיהרען פון ערשטען רעדנער.

א רעפעראט וועגען פערביליגערן דאס דירה-געלד און עלעקטרישע בעלייכטונג האט געהאלטען ה' האכמאן. דער רעדנער פיהרט אויס אז די אקציע פאר פערביליגערן דאס דירה-געלד און עלעקטרישע בעלייכטונג מוז פון די ארימע האנדווערקער און כאלופניקעס געפיהרט ווערען נישט אין די ראמען פון די לאקאטארען-פאראיינען, ווייל לאקאטארען זענען פאראן פערשידענע און נישט אלע לאקאטארען זענען אויפריכטיג פאראינטערעסירט אין פערביליגערן דאס דירה-געלד. די האנדווערקער דארפען זיך פעראייניגען אין זייער אקציע מיט די יודישע ארבייטער. שילדערענדיג די נויט, וועלכע עס הערשט צווישען די ארימע האנדווערקער און כאלופניקעס, פיהרט אויס דער רעדנער, מוז מען פאדערען אז דאס דירה-געלד זאל פערביליגערט ווערען מיט 50 פראצ., און אויב עס וועט נויטיג זיין אנווענדען א מאסענהאפטע אפשטעלען די צאהלונגען פון דירה-געלד, בכדי אזוי ארום צו צווינגען די הויז-אייגענטימער צו פערקלענערען דאס דירה-געלד.

צום סוף זענען אנגענומען געווארען 2 רעזאלוציעס פון וועלכע מיר גיבען דא איבער די וויכטיגסטע טיילען:

בנוגע דער האנדווערקער-קאמער און די יודישע ראטמענער,

1) אז דער אינדוסטרי-געזעץ מוז נאוועליזירט ווערען אויף אזא אויפ'ן, אז עס זאל דערמעגליכט ווערען די עקזיסטענץ פון ארימען האנדווערקער און כאלופניק.

2) אז די יודישע ראטמענער זאלען אינטערוועניר'ען אין דער האנדווערקער-קאמער.

בנוגע דער דירות- און עלעקטריע-פראגע:

1) אז נאר א גרויסע בויאונג פון הייזער דורך דער מלוכה קען לינדערן די וואוינונגס-נויט;

2) ביז צו דער צייט דארף דאס דירה-געלד און דירות ביז 3 צימערען און אין ארבייטס-ווארשטאטן, ביליגער ווערען מיט 50 פ

3) אויף אלע פארלעגענע חובות פון דירה ג
מוז אומבעדינגט דערקלערט ווערען א לענגע
מאראטאריום;

4) אפשאפען עקזעקוציעס פאר ארבייטסל
האנדווערקער און כאלופניקעס;

5) שטעלען זיך אין פארבינדונג מיט פראפ. פאראיינען בכדי געמיינזאם צו פיהרען אקציע;

6) אויב עס וועט נויטיג זיין אנווענד
מאסענהאפטע אפשטעלען פון צו צאהלען
דירה-געלד, בכדי אזוי ארום צו צווינגען
ווירטסלייט צו רעדוצירען דאס דירה-געלד.

ווי מיר דערוויסען זיך זענען אפשרי
פון די די אנגענומענע רעזאלוציעס צוגעש
געווארען צו דעם קרייז פון די יודישע ראט
נער אין דער האנדווערקער-קאמער און צו
בונדישער פראקציע אין שטאט-ראט.

פאר האלטען מעהר ארבייטער

וועט מען נישט דארפען צוצאהלען צום פאטענט

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט פערלענגערט דעם אקולניק פון 22|12 וועלכער לויטעט:

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט ווער'ען די פינאנץ-קאמער'ען בעפולמעכטיגט אין ווירטשאפטס-מאטיווירטע פאלען צו אנערקענען פאר אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען פון 4, 5, 6, 7, 8. קאט. פאלגענדע הנחות.

1) ערלויבען אויף ארויסנעמען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1933 לויט די צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער אויפ'ן סמך פון וועלכע ס'איז אויסגעקויפט געווארען דער פאטענט אויפ' יאהר 1932 (אין 1933 קענען זיין אויף דעם סמך מעהר ארבייטער).

2) בעפרייען פון צוצאהלען צו א פאטענט פון א העכערער קאטעגאריע אין פאל, ווען אין
צייט פון 1|1 ביז'ן 1|7 — 1933 וועט די צ
ארבייטער זיין א העכער'ע אין פערגלייך מיט
צאהל ארבייטער, וועלכע איז אנגעגעבען געווא
ביים אויסקויפען דעם פאטענט פאר'ן יאהר 33

די אויבען דערמאנטע הנחות קענען נאר
ערקענט ווער'ען אין די גרעניצען פון איין קאט
יע, דאס הייסט, א אונטערנעהמונג פון 5. קא
קען בעשעפטיגען א צאהל ארבייטער אנערק
פאר א 6 .קאט. אדער נישט מעהר.

די אלע הנחות וועלען ערטיילט ווערען או
אינדיווידועלע ביטעס, וועלכע דארפען בעליגט
רען אין די שטייער-אמטען, וועלכע דארפען אין
לויף פון 7 טעג פארלייגען די דער פינאנץ-קאמ

דעלעגאציע פון קאלאניאל-הענדלע

ביי'ם לייטער פון אמט צו שטעמפלען מאסען און געוויכט

צום לייטער פון ארטיגען סטעמפעל-אמט האט זיך געווענדעט א דעלעגאציע פון די קאלאניאל-הענדלער, די דעלעגאציע האט אויפגענומען דער לייטער פון דערמאנטען אמט.

די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען, אז די מיטגלידער בעקלאגען זיך אויף די שוועריגקייטען וואס ס'ווערט זיי געמאכט ביים סטעמפלען וואגען און געוויכטער, זיי ווער'ען איבערשיקט דורכ'ן אמט צו ספעציעלע שלאסערס, וועלכע נוצען דאס אויס און הייסען זיך גוט בעצאהלען.

דער לייטער האט ערקלערט, אז דער סטעמפעל אמט בעזיצט נישט אויפ'ן ארט קיין ספעציעלע ווערקשטעל אויף גרעסערע רעפאראציעס, קליינע ווער'ען אדורכגעפיהרט אויפ'ן ארט, גרעסערע מוזען אדור
געפיהרט ווערע דורך ספעציאליסטען שלאסער-
לאדז בעזיצט 12 שלאסערס, וועלכע בעזיצען סע
לע קאנצעסיעס אדורכצופיהרען אלערליי רעפארא
יעס ביי וואגען.

אויפ'ן פארוואורף פון דער דעלעגאציע,
12 שלאסערס אויף אזא גרויסע שטאט ווי לא
איז א פריווילעגיע, וועלכע דערלויבט די בעזיצ
פון די קאנצעסיעס אויסצונוצען און צונעהמען ג
פרייזען, האט דער לייטער געענטפערט, אז ווע
אזעלכע קאנצעסיעס קאן זיך יעדער בעמיהען
בעקומען אויב ער בעזיצט נאר די פעהיגקייט
פון אדורכפיהרען די ארבייט און די קענטנישען
די פארשריפטען וועגען וואגען און געוויכטער, פע
שטייט זיך, אז אויב די גרעסטע טייל שלאסער'ס וו
לען בעזיצען אזעלכע קאנצעסיעס וועט די קאנק
רענץ נישט דערלויבען אויסצונוצען, ס'איז אויך נ
מעגליך און דורכפיהרבאר אויסצוארבייטען און בע
שטימען א צעניק, וועלכער זאל פערפליכטען
שלאסערס, ווייל מ'קאן נישט פאראויסזעהען א
ארט רעפעראציעס, פעהלערן א .או. וו.

די דעלעגאציע האט ווייטער אנגעוויזען,
עס זענען געווען פאלען, ווען שלאסער
האבען אליין אויסרעגולירט די וואג
און אויך זיי האט מען געשיקט צו די קאנצעסיאנ
טע שלאסערס, אויף דעם ענטפערט דער לייט
אז די בעאמטע וועלכע אונטערליגען איהם
ספעציאליסטען, גלייכצייטיג האט דער לייטער
טערגעשטראכען, אז יעדער פעטענט, וועלכער
נישט צופרידען אדער האט עפעס פאר-צוואר
קענען זיך מעלדען צו איהם, ער נעהמט יעדען
און יעדער ווערט ערלעדיגט.

די קאלאניאל-הענדלער האבען בעשלאסען זי
ווענדען צום יודישען שלאסער-צעך, וועגען דעם
זיי זאלען זיך בעמיהען, דאס יעדער שלאסער ז
בעזיצען אזעלכע קאנצעסיעס. גלייכצייטיג וועט ד
צענטראלער קליינהענדלער פאראיין, פאמארסקא 5
ווענדען זיך צו דער האנדעלס-קאמער מיט א מע
מאריאל וועגען אפשאפען די קאנצעסיעס אויף רע
פערירען די וואגען.

וועגען יעדע שוועריקייט ביים סטעמפלען די
וואגען דארפען די מיטגלידער מעלדען דער פער-
וואלטונג, וועלכע וועט פון היינט אן אדורכפיהרע
אינדיווידועלע אינטערווענצן.

———(:0:)———

די סיטואציע אויפ'ן תבואה-מארק

נאך דעם ווי פויזען האט א פאר טאג נאטירט פעסטער ווייץ מיט א 50 גראשען ביז א זלאטע, אזוי איז אויך אין ווארשא געקומען א בעסערע צייט אויף ווייץ און אין א גרויסער מאס אויך אויף ווייצען-מעהל.

די פרייזען זענען פעסטער נאטירט געווארען מיט 50 גר. און דאס האט שוין אריינגעברענגט א ביסעל לעבען אין האנדעל. מען דערווארט, אז די פעסטערע טענדענץ אויף ווייץ וועט ווייטער אנהאלטען און מען איז צוליב דעם שוין נישט מעהר אזוי צוריקגעהאלטען אין מאכען קניות ווי ביז איצט.

לעת עתה איז אבער דער פדיון אין דעטייל-האנדעל זעהר שוואך. א אויפלעבונג אין דעם דעטייל וועט וואהרשיינליך קומען ערשט אין דער צווייטער העלפט פון חודש יאנואר. דאס וועט מיט זיך ווייטער ברענגען א גרעסערע נאכפראגע אויף דעם תבואה-מארק אויף ווייץ און ווייצען-מעהל.

מען רעכענט זיך מיט א פערביליגערונג פון בראָט אויף תבואות און אויף מעהל, וועלכע דארף שוין אין דער נאהענטסטער צייט פארקומען. דאס וואלט דערמעגליכט א גרעסערען צופאהר פון ווייץ און ווייצען-מעהל פון פויזנער קאנט, וואו די פרייזען זענען אויף אלע 4 הויפט-תבואות נידריגער ווי אין אלע אנדערע קאנטען אין פוילען אזוי למשל האט מען אנהויב יאנואר ד. י. געצאהלט, לויט דער אויסרעכנונג פון דעם ווארשאווער תבואה-בערזע ביורא, אין פויזען פאר ווייץ — 21,50, קארן — 13,82, גערשטען — 15,25, האבער — 11,87. בשעת אין לעמבערג האט מען געצאהלט פאר ווייץ — 26.16. קארן — 15,37, גערשטען — 16,75 האבער — 11,87.

דער האבער-עקספארט האט זיך נישט גערירט. טראץ דעם האט מען איינגעפיהרט די נייע פרעמיע: דאס איז צוליב דעם, וואס אויף דעם וועלט-מארק איז איינגעטרעטען א ווייטערע בעסע אויף האבער. אזוי ווי תמיד, אזוי איז אויך דאסמאל די הילף אין דער פארם פון אנ'אויספאהר-פרעמיע געקומען צו שפעט, די סטחכען פערקויפען גוטען קארן אב האלענדישע האפענס פאר 3,60 גולדען.

אונזער קארן איז א סך שוואכער און מיר קאנען פערקויפען פאר 3,50 גולדען, וואס עס מאכט אויס לויט 3,60 פאר א גולדען 12,60 זל. פון דעם בעדארף מען צוריקרעכענען פאר א פראכט 1,20 זל. פערלאדונג פון צוג אויף דער שיף אין גדיניע אדער דאנציגער האפען 70 גר. קליינע הוצאות — 50 גר. צוזאמען ארום 2,50 זל. אזוי ארום, אז מיר קאנען בעקומען פאר האבער פראנקא דאנציג אדער גדיניע נאר 10 זל.

ווען מיר צורעכענען די אויספאהר-פרעמיע אין דער הויך פון 4 זל. אזוי קומט אויס, אז פאר בעסערען האבער קאנען מיר ערצילען 14 זל. שוין אריינגערעכנט די פרעמיע, בשעת פאר שוואכען קארן האט מען פאר'ן אריינפיהרען די פרעמיע געקאנט אויף דעם אינלענדישען מארק בעקומען 13,50.

אין פויזען קאסט האבער שוין נאכדעם ווי עס איז בעקומען א פעסטערע טענדענץ, 12 זלאטעס ביז צום האפען פראנקא-וואגאן, גדיניא אדער דאנציג וועט עס אויסמאכען איבער 13 50 אזוי, אז עס קאלקולירט זיך גארנישט ארויסצופיהרען האבער ווייל עס איז דערביי כמעט קיין פערדינסט נישטא.

עס איז דערפאר נישטא וואס צו האפען אויף א בעסערונג פון די פרייזען אויף האבער צוליב דער אויספיהר-פרעמיע. דאס וואס האבער איז אין פויזען געשטיגען מיט 1 זל. שטעהט נישט אין צוזאמענהאנג מיט דער אויספוהר-פרעמיע, נאר מיט דעם וואס מען רעכענט דארט, אז עס וועט שוין באלד ביליגער ווערען די פראכט. צוליב דער זעלבער סיבה ווידער זענען די פרייזען אויף דער לעמבערגער בערזע פאר האבער נאך נידריגער, ווי זיי זענען געווען פאר דעם איינפיהרען פון דער אויספוהר-פרעמיע.

ווייזט אויס, אז די געדריקטע שטימונג, וועלכע הערשט זייט צוויי וואכען אויף דער לעמבערגער קארן-בערזע וועט אויך ווייטער אנהאלטען און עס זענען נישט פערהאנען קיין אויסזיכטען, אז די פרייזען אויף קארן און קארן-מעהל זאלען זיך בעסערען.

לויט דער אויסרעכנונג פון ביורא ביי דער ווארשאווער תבואה-בערזע, האט מען אנהויב יאנואר געצאהלט פאר גערשטען אין ווארשא 16 זל. פויזען 15,25, לעמבערג—16.75.

1טער גראַנדיעזער סאָוויעטישער קלאַנג־פילם

פון גרויסען מאַסשטאַב

SOWKINO-MOSKWA פּראָדוקציע

„היימלאָזע"

דער וועג צום לעבען (Putiowka w żizń)

רעזשי פון געניאַלען מיקאַלאַי עק

ווערט דעמאָנסטרירט מיט א ריזיגען ערפאָלג

אין 1־טען קלאַנג־קינא־טעאַטער

„SPLENDID"

אין די הויפּט־ראָלען:

Ivan Kyrła, Mikołaj Batałow, Michał Dragowarow i Michał Zarow

וואָס זאָגט א גרויסער קריטיקער וועגן פילם „היימלאָזע"

„היימלאָזע"

בעשולדיגען די סאָוויעטען

אַ סאָוויעטישער פילם אין לאָדז! אַזאַ פּרעמיערע האָט פאַר אונז, די נאָהענטסטע שכנים פון סאָוויעטרוסלאַנד, אַ בייגעשמאַק פון אַ סענסאַציע, ווי זעהט דאָרט באמת אויס?

מיר ווילען זעהן אַלץ נישט פון אינפאָרמאַציאָנס־פערמיטלער, נאָר פון דער ערשטער האַנד פון דער בעסטער קוועלע... אָדער צי קאָן דען זיין אַ בעסערע, אמת'ערע אינפאָרמאַציע, ווי דער פילם, וואָס איז איצט רעאַליזירט געוואָרען אין רוסלאַנד דורך דעם גענ'אַלען רעזשיסער עק.

— די העלדען פון פילם זענען... היימלאָזע, טויזענד, פיל טויזענדער, אָפּט באָמעגלאָזע קינדער און יוגענדליכע, וואָס שלעפּען זיך אַרום אָהן ציל, אָהן אויפזיכט, רױבענדיג און גנב'ענדיג וואו עס לאָזט זיך נאָר.

אויפ'ן עקראַן זעהען מיר ווילדע, אוממגליקליכע מענשליכע בעשעפענישען, וואָס ווייסען נישט פון קיין מאָרגען, פון קיין היים.

* * *

דער רוסישער רעזשיסער אינטערעסירט זיך קודם כל מיט דעם מאַסען־לעבען פון די קינדער־וואַגאַבונדען. אַמוויכטיגסטען איז פאַר איהם די געזעלשאַפטליכע זייט.

דער אינסצעניזאַטאָר מיקאַלאַי עק אַפערירט אויסגעצייכענט מיט מאַסען. אַזאַ וואונדערבאַרער איבערגאַנג פון נאַכט צו טאָג (אַ געניאַל בענוצען זיך מיט ליכט) איז נישט בלויז אַנ'עסטעטער שע ציהונג נאָר ענטשפּרעכט פולשטענדיג דעם אינהאַלט.

נאָך אַ טריומף־מאַרשרוט איבער די עקראַנען פון לאָנדאָן, פּאַריז און בערלין איז דער דאָזיגער פילם געקומען אויך צו אונז. ווי נאָך יעדער פּרעמיערע פון אַ סאָוויעטישען פילם, מוזען מיר אויך דאָסמאָל פעסטשטעלען, אַז די סאָוויעטישע פילם־פּראָדוקציע געהט פאָראויס אין דער ערשטער רייה, איבערשטייגענדיג אין טעכנישען און רעזשיסערישען זין די אייראָפּעאישע און אַמעריקאַנער פילמען.

ווי אַמאָל „דער שטורם איבער „אַזיען" און דערנאָך „דער בלויער עקספּרעס" — איז דער פילם „היימלאָזע" אַ רעוואָלוציע־פילם, וועלכער צווינגט נישט בלויז יעדען צושויער טיף זיך צו פערטראַכטען איבער דעם אינהאַלט פון בילד נאָר ער מוז אויך פעסטשטעלען, אַז די סאָוויעטישע פילמען האָבען אַ געוואַלדיגע סוגעסטיווע קראַפט.

די סאָוויעטישע פילמען זענען ווייט אַנדערש ווי די פילמען פון דער גאַנצער וועלט. עס איז אין די נישטאָ קיין באַנאַליטעט, עס איז פון זיי אַרויסגעשמיסען דער שאַבלאָן.

דער פילם „היימלאָזע" האָט צוויי'ערליי זייטען. דער ערשטער איז די אַרטיסטישע זייט און דער אַנדערער — דער טיפער געזעלשאַפטליכער אינהאַלט.

דאָס איצטיגע מאָל בעהאַנדעלט דער פילם איינעם פון די וויכטיגסטע סאָציאַלע פּראָבלעמען פון אונזער צייט, דאָס פּראָבלעם פון איבערציהען אויפ'ן דרך הישר מינדעריעהריגע פערברעכער, וועלכע האָבען זיך אויסגעגלישט צוליב נויט און געוואָרען שעדליכע עלעמענטען אין דער געזעלשאַפט, אָבער ביי אַ געהעריגער אויפזיכט קענען זיי ווערען נוצליכע מענשען.

מיט געריהרטקייט און שפּאַנונג קוקט מען זיך צו צו דעם קאַמף, וואָס ווערט געפיהרט כדי צו ראַטעווען די אומגליקליכע קינדער־נשמות. מיט רעספּעקט און מיט דער גרעסטער אַכטונג בעטראַכטעט מען די ערציהערישע מעטאָדע, ערציהונגס־מעטאָדען, מיט וועלכע עס טרעטען צו צו דעם דאָזיגען קאַמף מענשען עהרליכע, יונגע און מיט אַ גוטען ווילען.

קוקענדיג אויף דעם לאַגער אויף דעם אינזעל, אויף דעם גאַנצען ערציהונגס־סיסטעם, וואָס ווערט געוויזען אין די „היימלאָזע", מוז מען זיך מיט חרפה און טרויער דערמאָהנען די שוואַרצע בלעטלעך אין דעם אין זיינער צייט בעריהמטען סטודיענניק־פּראָצעס.

צווישען די שוואַרצע בלעטלעך פון אונזער ערציהונגס־סיסטעם און די דאָזיגע פּרעכטיגע ערציהונגס־מעטאָדען, וועלכע מיר זעהן אין דעם דאָ מאָנסטרירטען פילם. איז דאָ אַזאַ שטאַרקער אונטערשיד, אַז עס איז כמעט אוממעגליך נישט צו מאַכען קיין טרויעריגע פערגלייכען.

די אַקציע פון בילד האָט נישט די מינדעסטע געקינצעלקייט. מען שטעלט אונז נישט פאָר קיין מערטירער־מלאכימ'לעך, מען ווייזט אונז גאַסען קינדער, אַזוי ווי זיי זענען די ערגסטע לאָבוזעס, אומגליקליך – אויסגעגלישטע מיט די זעלבע ספרען פון גוטס און שלעכטס אויף די בשמות.

די האַנד פון דעם פעהיגען ערציהער טויט אָפּ דאָס שלעכטע און דאָס ביסעל גוטס, וואָס די יוגענדליכע פערברעכער פערמאָגען נאָך, ברענגט ער צום גרעסטען אויפבליה.

די סצענעס פון לעבען פון די קינדער אויף דער פרייהייט און אין קאָנצענטראַציאָנס – לאַגער ווערט פאַרגעשטעלט מיט דעם גרעסטען רעאַליזם. די דראַסטישע מאָמענטען זענען נישט אויסגעמיטען געוואָרען, די מיאוס'ע מאָמענטען פון דער ווירקליכקייט זענען נישט פערשוינערט געוואָרען.

דאָס, וואָס ווערט געוויזען גיט א בילד פון לעבען. מיר קוקען נישט אויף די אַקטי... אויף געמאַלטע ליאַלקעס, מיר זעהן אמת'ע... דיגע מענשען.

דער רעזשיסער עק איז געגאַנגען ... נייעם וועג. דאָס, וואָס ער האָט אונז ... איז נישט קיין גוזמא און נישט פּאָעטיש... מאַסטיש.

ער האָט געגעבען רעאַליזם אין זיין ... באַקעטער פאָרם. מיט זיינע מיטלען פּע... ער אונז און פער'כשופ'ט און רופט ביי ... רויס די זיכעריקייט, אַז עס איז נאָך פאַר... אוצר פון נייע וועגען פאַר'ן רעזשיסער.

דאָס כאַראַקטעריסטישע פון פילם „... זע", ווי בכלל פון אַלע סאָוויעטישע פיל... דאָס אַוועקנעהמען פון זיי די אַזוי גערופענ... רעבס" און אַוועקנעהמען דעם טראָג. דע... פונקט פונ'ם שפּילען פון דער ענצעלנער ... און איהם אַרויפלעגען אויף דעם אַנסאַמבל...

אין די „היימלאָזע" זעהט מען כמע... אַרויס קיין בעזונדערע אַרטיסטען — אי... צעלנע פערזאָנען איז אוממעגליך נישט צו ... קען אָבער די גאַנצע פעראינטערעסירטקיי... אויף זיך צו דעם המון, די קינדער פון גא... אויך די קינסטלערישע זייט איז אַ... לאַציע.

מ'האָט דאָ נישט בענוצט קיין אַלט... אויספּרובירטע מיטלען. מ'האָט זיך בענו... אַ נייעם מעטאָד פון פעראייניגען די אי... פונ'ם אויג מיט די איינדרוקען פון אויער.

וואָס שייך די מאָלערישע זייט, האָט ... מיט די ליכט־בילדער דערגרייכט די העכס... קומענקייט אַזאַ זון־אויפגאַנג, ווי מען ... האָט מען אין קיין שום בילד נישט געזע... האָט אַרויסגענומען פון איהם אַלץ, וואָס ... אַנ'עפעקט און אַרויסרופען די געהעריגע ...

דער פילם „היימלאָזע" איז איינע... פילמען — וואָס בלייבען אין גאַלעריע ... טואַר פון דער קינעמאַטאָגראַפישער קונס...

רכ...

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבען

ניייער פאלקסבלאט

דינסטאג, 17 יט טבת תרצ"ג

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.39

פון האנדעלס-געריכט

פאבריק פון דער פירמע „לייבוש שפירא" ווערט געלאזט אין בעטריב

דעם 13-טען דעצעמבער פ. י. איז פארגעקומען די קרעדיטארען-פערזאמלונג פון דער פירמע „אויטא-טראנספארט" (ציגעל-גאס 60). היות ווי די פירמע האט נישט געמאכט קיין שום פארשלאג, איז געשלאסען געווארען א קרעדיטארען-פארבאנד. אלס סינדיקען זענען געוועהלט געווארען: יאן פיאסעטשני, מאיר שימקאוויטש און אדוו. פאל.

דאס געריכט האט דעם פראטאקאל פון דער קרעדיטארען-פערזאמלונג בעשטעטיגט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אויפצאלשטש פון דער פירמע „לייבוש שפירא". מעכאנישע פאבריק שענקיעוויטשא 113), און פאבריק-לאגער אויף פיעטריקאווער 131, האט דאס געריכט דערלויבט דער פירמע צו לאזען אין בעטריב די פאבריק פון 1-טען אפריל ד. י. די פאבריק בעשעפטיגט 100 ארבייטער.

* * *

אויף דער קרעדיטארען-פערזאמלונג פון דער פירמע „ש. פרידלענדער", פאבריק פון ביינוועל-אויסארבייטונגען (אלעקסאנדראווסקא 111), האט דער סינדיק אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט און אויף דעם בילאנס, וועלכער שליסט זיך מיט דער סומע 562.116 זל. דערביי שטעלט זיך ארויס א דעפיציט פון 308.930 זל.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע האט דערביי פארגעלעגט א רעגולאציע פון 20 פראצ. די קרעדיטארען האבען דעם פארשלאג אנגענומען און נעכטען איז ער בעטראכט געווארען דורכ'ן געריכט.

דאס געריכט האט דאס בעשטעטיגען דעם פארשלאג אפגעלעגט, ביז דער סינדיק וועט צושטעלען א קאפיע פון דער געריכטס-דעציזיע, אז די שטראף פון פרידלענדערן פאר באנקראט, איז בטל געווארען.

פאשקאווסקי גרייט זיך חתונה צו האבען אין לאדז

הגם ער האט א מעוברת'דיגע פרוי מיט א קינד אין קראקא

אין ראבינאט איז נעכטען געקומען די פרוי שרה פאשקאווסקא, געבוירען וויינבערג פון קראקא (מאסטאווא 3) און האט דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע:

מיט 2 יאהר צוריק האט זי אין קראקא חתונה געהאט מיט יוסף ברוך פאשקאווסקי א מעשענגיסער. ער האט גענומען א היבשען נדן און זיך איינגעארדענט א דירה מיט ווירטשאפט. דורך דער צייט האט די פרוי געבוירען א מיידעל און איז איצט מעוברת מיט'ן צווייטען קינד.

מיט עטליכע וואכען צוריק איז די פרוי פאשקאווסקא אוועק צו איהרע עלטערן אויף שבת. ווען זי איז זונטאג אינדערפריה צוריקגעקומען, האט זי געטראפען די גאנצע שטוב אויסגעלעדיגט ביז'ן לעצטען פאדים. ווי די שכנים האבען ערקלערט, איז פאשקאווסקי שבת נאכמיטאג צוגעפאהרען צו דער וואוינונג מיט 2 פוהרען, פון דארט אלץ ארויסגענומען און אוועקגעפיהרט אין אן'אונבעקאנטער ריכטונג. מ'האט דעם האניג-פויגעל אנגעהויבען ארומצוזוכען אומעטום. אבער בשום אופן נישט געקענט פאלען אויף זיינע שפורען. אזוי ווי פאשקאווסקי'ס עלטערן וואוינען אין טאמאשאוו, האט דער קראקאווער ראבינאט זיך געווענדען צום טאמאשאווער רב, צי דער בחור געפינט זיך נישט אין טאמאשאוו.

דער רב האט אדורכגעפיהרט א חקירה ודרישה און פעסטגעשטעלט, אז פאשקאווסקי געפינט זיך לאדז ביי א קצב ברענהאלץ אויף פאלודניאוואגאס, וואס האט די יאטקע אויף וואכאדניא 3 און קלויבט זיך אין לאדז חתונה צו האבען מיט ברענהאלצ'ס טאכטער.

דער טאמאשאווער רב האט וועגען דעם מיטגעטיילט קיין קראקא און נעכטען איז די פרוי פאשקאווסקא געקומען קיין לאדז און זיך וועגען דעם ענין געווענדען צום לאדזער ראבינאט. פאשקאווסקי ער אליין, וועלכער האט אויף אזא אכזריות'דיגען אופן פערלאזט זיין פרוי און קינד, האט זיך בעהאלטען און מ'האט איהם נישט געקענט געפינען. דער ראבינאט האט דעריבער גערופען צו זיך ברענהאלצ'ן, דעם פאטער פון דעם מיידעל, מיט וועלכער פאשקאווסקי גרייט זיך חתונה צו האבען.

דער ראבינאט האט אויפגעקלערט דעם קצב וועגען פאשקאווסקי'ס פערברעכערישען שריט און וועגען דעם, אז ער האט חתונה-אקטען מיט זיין ערשטער פרוי. ברענהאלץ האט געמוזט שווערען אין ראבינאט, אז כל-זמן פאשקאווסקי וועט נישט האבען קיין גט, וועט ער נישט דערלויבען איהם מעהר שדכנ'ען זיך צו זיין טאכטער.

מ'דארף געווארענט זיין, נישט צו האבען קיין מגע ומשא מיט דעם דאזיגען פערשוין, וועלכער וועט וואהרשיינליך פרובען זיך צו שדכנ'ען אויך צו אנדערע מיידלעך.

11000 ארימע קינדער ווערן בעפלעגט

דורכ'ן שטאטישען שול-ראט

דער אויספיהר-קאמיטעט ביים שטאטישען שול-ראט מאכט בעקאנט, אז פון די צוזאמענגענומענע שפענדען, האבען אין חודש דעצעמבער פ.י. גענאסען 1200 קינדער פון 20 פאלקס-שולען, ביים הייגטיגען טאג ווערן בעפלעגט 11 טויזענד קינדער.

כדי צו קענען פארטזעצען די טעטיגקייט, וועט ד. 22-טען ד. ח. פארקומען אנ'אפצייכונגס-טאג. ס'איז צו האפען, אז דער אפצייכען-טאג וועט פון דער בעפעלקערונג אונטערשטיצט ווערען.

א טייערע זאך אמנעסטיע

אפגעקומען מיט בלויזען הארץ-קלעמעניש

(2) געווען איז עס אין „שענעם מאנאט מאי" ווען מ'האט נאך נישט געפיהלט דעם טעם פון די איצטיגע ביטערע פרעסט, האט א געוויסער משה מאגען (פון אלעיא 1 מאי) פערטשעפעט די 14-יאהריגע מאריא ג. (ווזשעשניעווסקא 110) און פערפיהרט מיט איהר אין טויער א פלירט.

אז דער פלירט איז אבער צו ווייט פערגאנגען, און ס'האט געהאלטען ביי חתונה אהן כלי-זמר, האט דאס שיקסעל געמאכט א גרויס געוואלד...

ר' משה האט געוואלט מאכען פיס און ווערען א האז.

מ'האט איהם אבער פערהאלטען, און נעכטען האט דאס געריכט גע'פסק'ענט, אז עס קומט איהם צו בעצאהלען 200 זל. שטראף, אדער 10 טאג ארעסט, אבער אויפ'ן יסוד פון דער אמנעסטיע האט מען איהם די זאך מוחל געווען.

ארעסטירט א ברודער מיט א שוועסטער

וואס האבען אויסגעבערענט פאלש געלט

(2) נעכטען האט פאליציי נאך א לענגערער אבסערוואציע אויף יוארני ריגעק ארעסטירט א געוויסען לעאן באגוצקי, מיט זיינע א שוועסטער (פון מאזאוויעצקא 73, אויף ווידזעוו), וועלכע האבען איינגעקויפט ביי פויערים פערשידענע פראדוקטען, און געצאהלט זיי דערפאר מיט פאלשע צוויי-זלאטעס פון דעם נייעם מין.

ביי זיי אין דער וואוינונג האט מען געמאכט א רעוויזיע, אבער מ'האט קיין געלד-פאלסיפיקאטען נישט געפונען.

א סברא, אז זיי זענען געווען בלויז אויס-ברענגער.

אפטייקען

הייגטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. לייגוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), א. פערלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (גאפירקאווסקיגא 27).

אנ'אקציע וועגן ביליגער מאכען דעם פאסט-טאריף

(א) די סוחרים-אָרגאַניזאַציעס האבען דורך דער פעראייניגונג פונ'ם פערבאנד פון האנדעלס-קאמערן פערפיהרט אנ'אקציע וועגען פערקלענערען די פאסט-אפצאהלען.

מען בעמיהט זיך אז א נארמאלער בריף ביז 20 גראם זאל קאסטען 20 גראשען א מארקע, און א קארטעל — 10 גראשען.

אין דערזעלבער פראפארץ זאל אויך געענדערט ווערען דער גאנצער טאריף.

מ'בעמיהט זיך אויך צו פערקלענערען די אפצאהלען פאר טעלעגראמען און צווישען-שטעטישע געשפרעכען.

דאמערצאל און קליין-קונסט-טעאטער
אראראט
קינסטל. אנפירונג:
משה בראדערזאן.
אלעע 1-טער מאי 2.

לעצטע וואך!
היינט, דינסטאג, אנהויב 9.45 אוו.
פון 49 גר. ביז 2 זל.
אנ'אקס פאר א גראשן
רעווי אין 2 טיילן, 16 בילדער.
מוזיק-קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: א. הענדלער
קינסטלערישער טאנצ-קווארטעט
בילעטן צו באקומען אין קאסע פון טעאטער.

היינט—צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

די קאמיסיע פאר דער פ. ק. או. לאדז — שטאט 2 אמטירט אין לאקאל אויף אל. קאשטשושקי 21, היינט ד. 17 ד.ח. פון 8 פריה.

היינט, דינסטאג, דארפען זיך שטעלען די פאבארעווצעס פון 1911 און עלטערע, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט ערלעדיגט זייערע מיליטער-פליכטען, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון די 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13 און 14-טע פאל קאמיסאריאטען, אויב זיי האבען דערהאלטען אויפפאדערונגען פון דער לאדזער סטאראסטווע.

צי וועט איינגעפיהרט ווערען א נייער פערמעגענס-שטייער

פון די זיכערסטע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אז איבגיכען וועט אריינגעטראגען ווערען אין סיים א געזעץ-פראיעקט וועגען איינפיהרען א נייעם פערמעגענס-שטייער.

עס איז אויסגערעכענט, אז דער פערמעגענס-שטייער זאל איינברענגען 27 מיליאן א יאהר.

נאר קליינע קרעמער, האנדווערקער און אנגעשטעלטע, וואס פערמאגען א קליין פערמעגען, וועלען בעפרייט ווערען פון פערמעגענס-שטייער.

שטייער-אמטער קאנטראלירען שוין די האנדעלס-ביכער

די בעאמטע פון די שטייער-אמטען זענען שוין איצט צוגעטרעטען צו קאנטראלירען די האנדעלס-ביכער מיט'ן צוועק אדוריסצוציהען פון דארטען די טראנזאקציעס פון די קלענערע סוחרים און קרעמער, כדי צו וויסען ווי אזוי צו שטיצען זיך ביי דער בייער שאצונג פון אומזאץ-שטייער.

פון די האנדעלס-ביכער אין די פאבריקען און הורט-פירמעס איז צו זעהען, אז די אומזאצען אין אלע האנדעלס-בראנזשעס בעטרעפען ווייניגער מיט 20 ביז 30 פראצענט אין פערגלייך צום פאריגען יאהר.

זעזאָניעס וועגען אומזאץ-שטייער אין יאהר 1932

מיר מאכען אויפמערקזאם, אז אלע סוחרים דארפען שוין אריינטראגען אין שטייער-אמט דעקלאראציעס וועגען זייער אומזאץ אין יאהר 1932.

דער לעצטער טערמין איז דעם 15-טען פעברואר.

סוחרים פון דריטער קאטעגאריע זענען נישט מחויב צו דערלאנגען דעקלאראציעס. אבער עס איז אין זייער אינטערעס יא צו דערלאנגען דעקלאראציעס, כדי אין יערען פאל צו קאנען זיך בעסער פערטיידיגען אין רעקורס.

ניייער סוחרים-פעראיין

(2) פאריגען זונטאג איז אין דעם פעראיין פון פוילישע סוחרים פארגעקומען אנ'ארגאניזאציאנס-פערזאמלונג פון סוחרים-דעטאליסטען פון דער בעהייצונגס-בראנזשע.

עס איז בעשלאסען געווארען צו בילדען א בעהייצונגס-סעקציע ביים דאזיגען פעראיין (קילינסקיעגא 145).

אין דער דאזיגער סעקציע האבען זיך שוין פערשריבען 60 פערזאן.

די יונגע „מוד-המע" מיידעל

וואס איז די אמת'ע, די ריכטיגע און די וואזשנע סוחר'טע

(2) די טעג האט מען אין לאדז ארעסטירט א יונגע עלעגאנטע דאמע פון טשענסטאכאוו, א געוויסע מינדל מערלין (31 יאהר אלט) וועלכע האט אין לאדז א ברודער א סוחר.

ארעסטירט האט מען זי אבער נישט חלילה, דערפאר, וואס זי האט אין לאדז א ברודער א פער מעגליכען סוחר, נאר דערפאר, וואס זי איז אליין די ריכטיגע, די אמת'ע, די וואזשנע „סוחר'טע", וואס געהערט צו א גוט-ארגאניזירטער באנדע פון הענדלער מיט לעבעדיגע סחורה....

אט, דאס „כשר" ווייבעלע, וואס האט שוין אין טשענסטאכאוו געהאט א מאן, און וועלכער האט זי געלאזט לויפען, ווייל ער האט זיך דערקענט אויף זיין בראך — אט דאס מינדעלע האט זיך פערנומען מיט טראנספארטירען יונגע שיינע מיידלעך צום ווייסען שקלאפען-האנדעל.

אין לאדז איז זי אריינגעפאלען גאנץ „נייער-צאנצא", און פאסירט האט עס בזה האופן:

זי איז אוועק, אזוי-צוזאגען, אויף פאלאוואנ'ע אין דעם קינא „יאי", און דארט זענען איהר געפעלען געווארען 2 יונגע מיידלעך פון 19 און 20 יאהר (מחמת דעם וואויל פון דער אויספארשונג ווערען זייערע נעמען נישט אנגעגעבען).

הקיצור, זי האט פערפיהרט מיט זיי א געשפרעך און פון ווארט צו ווארט האט זי זיי געגעבען צו פערשטיין, אז זי האט א שיינקייטס-סאלאן אין דאנציג, אין וועלכען זי וואלט זיי געקאנט אנגאזשירען.

לכתחילה איז די יונגע מיידלעך דער פארשלאג שטארק געפאלען, ובפרט נאך, אז די מאדאם מינדעל האט זיי נאך געגעבען קליינע אוואנסען.

די מיידלעך האבען אבער וועגען די גאלדענע גליקען, וואס עס שטייען זיי פאר דערצעהלט זייערע עלטערן, און — איהרע פאקען זיך אין וועג אריין, האבען די עלטערן געזאגט: האלט!

גאנץ גוט, גאנץ פיין, טעכטערלעך, טייערע, אבער לאמיר זיך קודם כל געהן משואל עצה זיין מיט דער פאליציי!

הכלל פאליציי האט געזאגט: „דאנזשע", און אז זי האט זיך גענומען חוקר ודורש זיין, נאכפארשען, האט געווארפען א בליק אויף דער מאדאם מינדעל — האט פאליציי געזאגט: „ניעראבזשע", די בחורטע האט דאך שוין ביי אונז אין די קארטאטעקעס ליגען איהר „פיכטשע" און זי ווערט דאך געזוכט אלס אזא און אזא...

דער סוף פון דער זאך איז, אז מ'האט די מאדאמאכען מינדעל מערלין ארעסטירט ביי איהר ברודער אין דער וואוינונג, און עס ווערט געפיהרט וועגען איהר פערזאן א גענויע אויספארשונג.

געשטיגען די פרייזען פון געבעקס
פאליציי געמאכט פראטאקאלען די בעקערס

(א) נעכטען האבען מאנכע בעקער'ס געהויבען די פרייזען אויף געבעקס. פון 3 ביז 5 גר. אויפ'ן קילא. די פאליציי האט דעריום די דעמאנטע בעקער'ס געמאכט פראטאקאלען.

דער מאגיסטראט דארף וואס גיכער צונויפרופען א זיצונג אויף פעסטצושטעלען די פרייזען אויף געבעקס.

ליקווידירט אונטערנעהמונגען

(א) לויט דאטע פון דעם אינדוסטריע-אמט ביי דעם מאגיסטראט זענען אין משך פון חודש דעצעמבער ליקווידירט געווארען 24 אונטערנעהמונגען — 15 האנדעלס-אונטערנעהמונגען, און 9 פאבריקען.

פאר געבען א פאלשע וואג
פערמשפט אויף 6 חדשים תפיסה

(א) דער פרוכט-סוחר וואלף גאלדמאן (זגערזשער 44) פאר געבען א פאלשע וואג, איז נעכטען פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה.

עקזעקוציע-אפצאל פערקלענערט
וויל... ס'איז נישטא ביי וועמען צו נעהמען

(א) די פינאנץ-קאמער האט ארויסגעגעבען א קולניק לויט וועלכען ס'ווערט פערקלענערט דער עקזעקוציע-אפצאהל פון קלענערע סומעס.

פון איצט אן וועט פון א סומע ביז 1.50 זל. גענומען ווערען 50 גר. פון 1.50 ביז 5 זל. — 1 זל. פון סומען העכער פון 5 זל. וועט גענומען ווערען 1.50 זל.

די פעראָרדנונג טרעט אריין אין קראפט פון אנפאנג פעברואר ד. י.

די סבות פון פאלן פון די אקציעס אין באנק פאלסקי

(אג) אין די לעצטע טעג האט זיך אויפן היגען מארק בעמערקט א פאלען פון די אקציעס פון באנק פאלסקי, וועלכע זענען פון 87 זל. געפאלען אויף 83 זל. אין די פעראינטערעסירטע קרייזען ערקלעהרט מען זיך די דאזיגע ירידה מיט'ן פאקט, וואס די באנק פאלסקי וועט פארן יאהר 1932 אויסצאהלען א פערקלענערטע דיווידענדע. די דיווידענדע וועט בעטרעפען 8 פראצענט פון אן אקציע, בעת פארן יאהר 1931 האט די דיווידענדע בעטראפען 12 פראצענט.

אין שיכות מיט דער פאראויסגעזעהענער פערקלענערונג פון דער דיווידענדע, איז די נאכפראגע אויף אקציעס פון דער באנק פאלסקי בעדייטענד פערקלענערט געווארען און צוליב דעם איז דער קורס געפאלען.

אכטונג פיראטעריסטן!
זעלטענע פאסט-מארקע
פערקויפט ביליג
גראסמאן, גלובנא 33
פון 1 ביז 3 נאכמיטאג.

ז.ו.פ.ו. האט בעגרעניצט
די אונטערשטיצונגען פאר גייסטיגע ארבייטער

(2) פאריגען שבת האט דער רעפערענט פאר גייסטיגע ארבייטער ביי דער קראנקען-קאסע בעקומען א סענסאציאנעלען טעלעפאנאגראם פון ווארשא, לויט וועלכען עס דארפען תיכף אפגעשטעלט ווערען די אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע.

לויט'ן טעלעפאנאגראם — דארף מען ביז'ן אפרופען די פעראָרדנונג אויסצאהלען בלויז 40 פראצענט פון די אונטערשטיצונגס-סומען.

דער טעלעפאנאגראם איז דערהאלטען געווארען שבת שוין נאך דעם, ווי די אונטערשטיצונגען זענען אויסגעצאהלט געווארען אין דער פולער מאס, אבער נעכטען האט מען שוין אויסגעצאהלט בלויז 40 פראצענט.

דאס בעגרעניצען די אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע גייסטיגע ארבייטער האט אין די פעראינטערעסירטע קרייזען געמאכט א פאטאלען רושם.

א בלוטיגע לעבענס-פראגע...
אדער: א פרימיטיווער אופן פון ערלעדיגען דאס דירה-געלד-פראבלעם

(2) אויף זשעלנע 24 (באלוט) איז עהערנעכטען אין אווענד בעפאלען געווארען דער באלעבאס פון דעם דאזיגען הויז פראנציסשעק יאגוש.

בעפאלען איז איהם דער סובלאקאטאר פון דעמזעלבען הויז, אנטאני יענדראשעק, און מיט א מעסער האט ער יאנוש'ן „צושעטקעוועט" דעם קאפ און די פלייצעס.

אויף די געשרייען פון דעם הויז-ווירט איז געקומען צו לויפען די יאנוש'עס — האט זי ביי איהם אויך מיאוס „אפגעשניטען" מיט עטליכע מעסער-שטעך.

מען האט צו די פערוואונדעטע געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

די סיבה פון דער מעסער-שטעכעריי איז געווען א סכסוך צוליב'ן דירה-געלד צווישען יאנוש'ן און א געוויסער קאטאזשינא קראוטשינסקא, ביי וועלכער יענדראשעק איז א סובלאקאטאר.

איצט האט מען איהם „איבערגעצויגען" אין ארעסט.

זיך געענדיגט דער שטרייק אין „נ. עיטינגאנס" זאקען-פאבריק

(2) דער שטרייק אין דער זאקען-פאבריק פון דער פירמע „נ. עיטינגאן", אויף שיענקעוויטשא, ענדיגט זיך.

די פירמע האט געפאדערט די שטרייקענדע, אז פון נעכטען אן נעהמט זי אויף צוריק די ארבייטער אויף די אלטע בעדינגונגען.

געהיימנישפולער אנפאל אויף א פרוי

(2) עהערנעכטען אין אווענד איז אויף דאלנע לעם נומער 14 בעפאלען געווארען דורך אנ'אומבעקאנטען באנדיט די פרוי פון אנ'ארבייטסלאזען, די 21-יאהריגע טשעסלאווא האלמשאק (דאלנע 14).

מיט א טעמפען געגענשטאנד האט מען זי שטארק צושלאגען און געמאכט וואונדען אויפ'ן קאפ און בויך.

דער באנדיט איז אנטלאפען.

פאליציי האט פעראָרדנעט אנ'ענערגישע אויספארשונג.

א גרויסע שרפה

אין דעם פאלווארק ווישניאווע, קאנינער קרייז איז נעכטען אויסגעבראכען א פייער און מיט'ן פייער א געמויערטער שפייכלער אנגעפילט מיט תבואה.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 50 טויזענד זל.

דער שפייכלער מיט תבואה האט געהערט צו די יורשים פון א געוויסען קארנקאווסקי, און איז געווען אסעקורירט.

מען פארשט די סיבה פון דער שרפה.

באנוועל-זאפאסען אין לאדז שטייגען כסדר

(אג) אויפ'ן יסוד פון ידיעות פון באנוועל-שפינער-קארטעל אין לאדז האט זיך דעם 8 יאנואר געפינען אין לאדז אויף לאגער צו פערקויפען 1,399,730 קילא באנוועל גארן. אין פערגלייך מיט דער פעריגער וואך זענען די זאפאסען אויף אזא אופן געשטיגען אויף 63,529 קילא.

אין די וועבערייען האבען די זאפאסען בעטראפען 387,401 קילא, ד. ה. מיט 7,541 קילא מעהר ווי אין דער פעריגער וואך.

סך-הכל האבען די באנוועל-זאפאסען דעם 8 ד. ח. בעטראפען אין לאדז 1,781,171 קילא און אין פערגלייך מיט דער פעריגער וואך זענען זיי געשטיגען אויף 70,070 קילא.

די האזען ווערען „האזען"...

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האבען זיך אויף די גאסען פון ראדאמסק בעוויזען האזען, וועלכע די שטארקע פרעסט זאלען האבען ארויסגעטריבען פון זייערע נארעס אין די פעלדער, און געצוואונגען זיי אינסטינקטיוו צו אנטלויפען אין דער שטאט, וואו ס'איז לכל הפחות ווארימער, ווי אין פעלד..

גוט מארגען!
קאנקורענץ מאכט ס'געשעפט!..

קאנקורענץ מאכט ס'געשעפט—אזוי זאגען די לאדזשער סוחרים.

און אין דער אמת'ן איז עס אזוי: א שעהן פנים וואלט געהאט דער לאדזער מסחר, ווען נישט די קאנקורענץ!..

אמאליגע גוטע צייטען, ווען מ'פלעגט נאך אמאל זעהען אין לאדז א סוחר מיט א קנאקעדיגען הונדערטער אין דער קעשענע, איז געווען א קאנקורענץ. ס'האבען קאנקורירט די האלע-סוחרים... מיט „ווירזשווו". די האלע - סוחרים האבען אייביג בדקענט בעשטעהן צו לייזען מיט א זלאטע ביליגער אויף א שטיקעל „הונדערטער ווידזעווסקא"... דער סטריקאווער יוד האט קאנקורירט... מיט פאזנאנסקי'ן און מיט שייבלער'ן א.א.וו.

אזוי ווי ביים מסחר, איז אויך אין דער „פלי-סוער - בראנזשע" אנגעגאנגען א פערביסערטע שתדלנות - קאנקורענץ; האט זיך געמאכט עפעס א שטיקעל „אקאזיע", האבען זיך אונזערע „שתדלנים" א לאז געטאן אויף „ווישטשיגעס", און אלע האבען זיי געוואלט שטעהן אין די „נאזעטען" — קאנקורענץ!..

איצט געהט ביי אונז אין לאדז א נייע קאנקורענץ:

אמאל האט א מיטאג מיט סערוועטקעס געקאסט 3 זל. אהן סערוועטקעס - 2 זל.

זייט די מאנופאקטוריסטען האבען זיך א נעם-געטאן צו דער „עס-אינדוסטריע" האט זיך אנגעהויבען א קאנקורענץ; האט איינער געגעבען א מיטאג פון 4 שפייזען פאר 2 זל. האט דער צווייטער געגעבען א מיטאג פון 5 שפייזען פאר 1.50 איז געקומען א דריטער און רעדוצירט אויף 1 זל.

איצט אז מען בעקומט שוין א מיטאג פאר 60 גראשען, עפענט זיך א „קוך" און גיט א מיטאג פאר 25 גראשען...

מכתמא, וועט זיך בקרוב עפענען א קאנקורענץ - קוך, און יועט געבען א מיטאג פאר 10 גר. קאנקורענץ!..

איצט איז נאר צו ווארטען, אז דעם בייספיל פון די רעסטאראנען, וועלען נאכטון אונזערע „גאספאדאזשעס" — א קאנקורענץ אויף דירה - געלד, וויל... קאנקורענץ מאכט ס'געשעפט!..

אב—נעק

נאך ווינער ארט
ארטאפעדישער אנשטאלט
בראטעזען, קארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט. לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיסשמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען
סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(71

— ס'איז נישט אמת דוד, נישט מאקס, ווי קומסט דו צו דעם דאזיגען נאמען?

— איך האב פערשטאנען, אז אזוי איז עס. דער דאזיגער יונגערמאן האט גערעדט מיט מיר.

— ניין, ס'איז נישט ער, ס'איז נישט ער, דוד, בעמיהט זיך צו פערגעסען אן מיר, לערנט, פערטיפט אייך אין אייערע וויסען און איהר וועט פערגעסען.

דוד האט שוין איצט געשוויגען, ער האט בלויז געזאגט.

— א גוטע נאכט, מרים, זייט נישט בייז אויף מיר, וואס איך האב זיך ערלויבט צו אייך אזוי צו רעדען.

— איך בין נישט בייז, דוד, איך פערשטעה אייך זעהר גוט.

— — — — — — — — — —

דער זייגער האט געשלאגען 12 ביינאכט. אין רעסטאראן „אוריא" איז געווען טומעלדיג, אלע טישלעך זענען געווען בעזעצט, אויף דער עסטראדע האט דער דזשעז-ארקעסטער געשפילט פרעהליכע און טרויעריגע טאנגאס. פארלעך האבען געטאנצט און די שטימונג איז זאל איז מיט יעדער מינוט געווארען פרעהליכער און לעבעדיגער.

ווען דער זייגער האט אויסגעשלאגען 12, איז אין „אדריא" אריינגעקומען דער אויספארשונגס-ריכטער פאר וויכטיגע ענינים, מאריאן ביאלאפאלסקי, מ'האט איהם דא געקענט צוליב דעם, וואס ער איז אהער אפט אריינגעקומען און אויך צוליב דעם, וואס זיין נאמען איז געווען זעהר פאפולער מחמת ער האט געמאכט א זעהר שנעלע קאריערע.

דער דינער ביים גארדעראב האט צוגענומען ביי ביאלאפאלסקין זיין מאנטעל און צילינדער-הוט און דער ריכטער איז געבליבען אין זיין סמאקינג-אנצוג, לאק - שיך, פיין ראזירט, און פערקעמט, דער ריכטער איז אדורכגעגאנגען דעם גאנצען זאל, געקוקט אויף אלע טישלעך, נאר נישט געפונען די פערזאן, וועלכע ער האט געזוכט, ער האט אנגעהויבען צו קוקען אויף די נומערען פון די קעלנערס, וועלכע זענען געלאפען הין און צוריק איבערן זאל, דערלאנגענדיג צו די טישלעך פאר די געסט. ער האט בעמערקט דעם קעלנער נומער 12, דער ריכטער איז גלייך צו איהם צוגעגאנגען און געפרעגט.

— ווייסט איהר נישט, וואו געפינט זיך די דאמע נומער 12?

— אין קאבינעט נומער 12.

— געהיימנישפול, האט דער ריכטער זיך געטראכט: צוועלף ביינאכט, קעלנער נומער צוועלף, דאמע נומער צוועלף און קאבינעט נומער 12.

— ער האט שוין איצט אבער נישט געהאט קיין צייט פיל צו טראכטען וועגען דעם און גלייך געריכטעט זיינע טריט צום קאבינעט נומער 12. ער האט גלייך אנגעקלאפט אין טיר.

— אריין, האט זיך פון אינווענדיג געהערט ביאלאפאלסקי האט געעפענט די טיר. די ליכט פון אינווענדיג האט איהם א שלאג געטאן אין די אויגען, אזוי, אז אין ערשטען מאמענט האט ער נישט געזעהען, ווער ס'געפינט זיך אין צימער און זיך געמוזט פערשטעלען די אויגען מיט דער האנד.

— ס'איז פאר אייך צופיל ליכט, האט ער דערהערט די שטימע פון דער בעראנין, ער האט זי אבער נאך נישט געזעהען.

דער ריכטער האט נישט געענטפערט, ווייל באלד איז דאס ליכט אין צימער געווארען קלענער און געבליבען נאר-מאל, ווי אומעטום אווענדצייט.

— איך האב ווירקליך גארנישט געזעהען, האט דער אויספארשונגס-ריכטער געזאגט, בעגריסענדיג זיך מיט דער בעראנין.

— און איך בין אזוי געוואוינט פון פאריז אויס, אז ליכטיג זאל זיין ליכטיג, האט די בעראנין געשמייכעלט. דער טיש אין קאבינעט איז שוין געווען בעשטעלט מיט אלץ בעסטע און טייערסטע וואס אין „אדריא" איז נאר געווען צו בעקומען.

— איהר זעט מיין גאסט, האט די בעראנין געזאגט, בעמערקענדיג די מינע, וואס ביאלאפאלסקי האט געמאכט, איך האב אייך אהער פערבעטען און דערפאר וועל איך הייגט דא דיספאנירען.

— איהר זענט נישט קיין פרוי, האט דער ריכטער ארויסגעקריצט דורך די ציין, איהר הויבט זיך באלד אן צו שפילען מיט מיר ווי א קאץ מיט א מייזעל, צו וואס טויגען די אלע אנשטעלען?

— טראסט וואס איהר ווילט און איך וועל זיך האלטען אין מיין שיטה איג'ם לעבען, אזעלכע פרינציפען האב איך און כ'קען מיך פון זיי נישט אפזאגען.

די בעראנין האט פארגעלעגט דעם ריכטער א פיין געבעטען פאטעל. און וועלכען ביאלאפאלסקי האט זיך אראפגעלאזען.

— ס'איז מארנע, נישט אמת, האט די פרוי געזאגט, וואס מיר, וועלכע האבען צוויי מאל אין לעבען צווישען זיך גערעדט געפינען זיך שוין איצט אין א בעזונדערען קאבינעט אין „אוריא"

— ס'איז נישט אזוי וואונדערבאר, ווען מען זאל זיך קלאר מאכען די אומשטענדען, וועלכע האבען מיך דא אהערגעבראכט.

— איך פערשטעה אייך נישט, האט די בעראנין מיט איהר שטענדיגען שמייכעל געזאגט.

— איך בין דאך נישט דא אהערגעקומען ווי א מאן צו א פרוי, נאר ווי א מענש, וועלכען מען בעפעהלט און ער מוז טון, וואס מען הייסט איהם.

— נו, אזוי שרעקליך איז די געשיכטע נישט, ווער בין איך דען, אז איך זאל אייך בעפעהלען?

— ווען איך וואלט געוואוסט ווער איהר זענט, וואלט דער ענין גאנץ אנדערש אויסגעזעהן.

דער ריכטער האט געקוקט אויף דער בעראנין, וועלכע איז היינט נאך געווען פיל שעהנער, ווי דעמאלט, ווען ער האט זי געזעהן אין האטעל „אייראפא". איהר פרעכטיגע פיגור האט זיך נאך מעהר אויסגעטיילט פון דעם שווארץ וויידענעם קלייד וועלכעס זי האט געטראגען, דער דעקאלט האט דערגרייכט ביז צו די שפאלטען פון איהרע גע-טאקטע ברוסטען, וועלכע האבען געציטערט און געוואונקען. זי איז געזעסען איבערלעגט איין פוס אויפ'ן צווייטען, אזוי אז איין פוס האט דער ריכטער געזעהען ביז צו דער קניע, ער האט איינמאל שוין געהאט פערגעסען צוליב וואס ער איז אהער געקומען, נאר איז איינגאנצען געווען פערזונקען מיט די געדאנקען נישט אין דער בעראנין גופא, נאר אין דעם פרויענצימער, וועלכע איז געזעסען אקעגען איהם.

די בעראנין האט דאס בעמערקט און יעדען אויגענבליק זיך גלייך געמאכט דאס קליידעל, א גלעט געגעבען די האר אדער צורעכט געמאכט דעם דעקאלט, זי האט געוואוסט, אז דער ריכטער איז שוין נישט ער אליין, נאר איינגאנצען דורך איהר געפאנגען.

(פארטזעצונג קומט).

נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט!
פאַר א שפּאָט-ביליגען פּרייז צו בעזוכען דעם שענסטען ווינטער-געגענד אין אייראָפּאַ זאַקאָפּאַנע

און זיך בעטייליגען אין דער גרעסטער ווינטער-ספּאָרט-אימפּרעזע פאַר דער לעצטער צייט.

די ווינטער-מכביאַדע, וועלכע קומט פאָר פון 1—5 פעברואַר ד. י. אין זאַקאָפּאַנע, איז די גרעסטע אַטראַקציע פאַר די לעצטע יאָהרען. טויזענדער יודישע ספּאָרטלער פון אַלע עקען וועלט, צעהנדליגער טויזענדער טוריסטען פון אַלע לענדער גרייטען זיך צו דער אימפּאָזאַנטסטער יודישער ספּאָרט-אימפּרעזע, וועלכע קומט פאָר אין זאַקאָפּאַנע.

די גראַנדיעזע ווינטער-„מכביאַדע" אין זאַקאָפּאַנע, האָט ערוואָרבען דעם אינטערעס ביי אַלע יודען פון דער גאַנצער וועלט. באַטייליגט אייך אונז בלויז אַפּ פון דער גראַנדיעזער אימפּרעזע.

די בעדינגונגען פון אַלע אנטיילנעהמער און טוריסטען זענען: פאַר די נידריגסטע פּרייזען — די בעקוועהמסטע בעדינגונגען. אינפאָרמ. ווערען ערטיילט יעדען טאָג פון 4—7 אין וואַגאָן-לי-קוק, פּיעטריקאָווער 64

ערב דער ווינטער-מכביהדע אין זאַקאָפּאַנע

די ווינטער-מכביאַדע דורכ'ן ראַדיא

שבת דעם 28 ד.ח. וועט פּרעזעס ז. רוסעצקי האַלטען אַ רעפעראַט וועגען די ווינטער-שפּילען אין זאַקאָפּאַנע, די ידיעה וועגען דעם דאָזיגען רעפעראַט האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכען אינטערעס אין די ספּאָרט-קרייזען, דער רעפעראַט וועט אַ רומגעהמען די וויכטיגסטע ידיעות וועגען די ספּאָרט-ליכע און טעכנישע צוגרייטונגען צו די ווינטער-שפּילען.

מכבי-קאָנפערענץ אין טשערנאָוויץ

אין טשערנאָוויץ איז פאָרגעקומען אַ צווישען לענדערישע קאָנפערענץ פון „מכבי" וועגען די אַל-וועלטליכע ווינטער-שפּילען אין זאַקאָפּאַנע. דעם „מכבי"-פערבאַנד אין פּוילען האָבען רעפּרעזענטירט די ה"ה ז. רוסעצקי און ד"ר. בעקמאַן. עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע פון'ם אַנטייל פון רומעניען אין די דאָזיגע ווינטער-שפּילען. דער „מכבי"-פערבאַנד אין רומעניען שיקט אַרויס גרופּען צו אַלע קאָנקורענצען און אָרגאַניזירט אַ מאַסען-אויספלוג פאַר טוריסטען קיין זאַקאָפּאַנע.

* * *

קראָקע, (יט"א). לויט די מיטטיילונגען פון אָרגאַניזיר-קאָמיטעט פון דער ווינטער-„מכביאַדע" אין זאַקאָפּאַנע איז ביז איצט שוין אָנגעקומען אַ זעהר גרויסע צאָהל אָנמעלדונגען וועגען בעטייליגונג אין די ווינטער-ספּאָרט-שפּילען אין זאַקאָפּאַנע. די אַנטיילנעהמער פון דער ווינטער-מכביאַדע וועט רען ערטיילט גרויסע הנחות און פערלייכטערונגען. די גמינע-פערוואַלטונג אין זאַקאָפּאַנע האָט גע'כערט אויף ספּעציעלע בעדינגונגען די נויטיגע צאָהל פּענסיאָנאַטען און נאַכט-לעגער, די באַהנען און האָטעל-עלימינאַציאָנס-שפּילען זענען שוין פערענדיגט.

עס איז שוין פעסטגעשטעלט געוואָרען דער גענויער פּלאַן פון די ווינטער-ספּאָרט-שפּילען, וואָס וועלען דויערען פון 1-טען ביז דעם 5-טען פעברואַר 1933 און וועלען זיך פערענדיגען מיט אַ ראַוט אין די זאַלען פון האָטעל „מאָרסקיע אָקאָ".

לויט די ערהאַלטענע מעלדונגען איז די נאָרוועגישע רעפּרעזענטאַנץ צו די ווינטער ספּאָרט-שפּילען אין זאַקאָפּאַנע פערגרעסערט און ערגענצט געוואָרען מיט אַ ריי נאַרטען-לויפער פון אָסלאָ.

נישט נאָר אין פּוילען נאָר אויך אין פיל לענדער אין אויסלאַנד ווי ענגלאַנד, האָלאַנד, שווייץ, דענעמאַרק, נאָרוועגיען, בעלגיען, איטאַליען און אונגאַרן ווערט ערטיילט באַהן-הנחות פאַר די אַנטיילנעהמער פון דער ווינטער-מכביאַדע אין זאַקאָפּאַנע.

* * *

די לעצטע טוריסטען צו דער ווינטער-מכביאַדע ווערען אָנגענומען אין לאָקאַל פון וואַגאָן-לי אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 64, פון 4—7 אָוונט.

ווי מען לעבט איצט אין פּוילישען דאָרף?

שלעכט איז דעם אָרימען פּויער, אויך ראַדזיוויל בעקלאָגט זיך

דער קראַקאָווער „אילוסטראָוואַני קורייער צאָדזיענני" האָט אַרויסגעשיקט אין פערשידענע עקען פון לאַנד אַ ספּעציעלען שליח, וועלכער פאָרשט אויפ'ן אָרט די לעבענס-בעדינגונגען פון דער בעפעלקערונג און ווי אַזוי דער קריזיס האָט זיך אָפּגערופען אויפ'ן לעבענס-ניוואָ פון די פערשידענע שיכטען. אין איינעם פון זיינע רעפּאָרטאַזשען דערציילט דער קאָרעספּאָנדענט וועגען זיינע געשפּרעכען מיט פּויערים אויף די מזרח-קרעסען.

עס נעהט אַרום אַ גרויל. ווען מען לייענט ווי אַזוי מענשען לעבען איצט אין פּוילען.

אַ לאַנדווירט פון דרייסיג העקטאַר, הייסט עס אַ פערמעגליכער פּויער, דערציילט:

וואָס מיר עסען? אויף פריהשטיק קאַרטאָפעל מיט מילך, אויף מיטאָג קאַרטאָפעל מיט ברויט, אויף אָוונטברויט קאַרטאָפעל פון אייוועלע, וואוהין עס ווערט אריינגעשטעלט דאָס, וואָס עס בלייבט איבער פון מיטאָג, ענדליך ברויט און מילך.

און ווי זעהט עס אויס מיט אַ צייטונג?

מיט צוויי יאָהר צוריק האָב איך יעדען טאָג געלייענט אַ צייטונג. פאַראַיאָהרען האָב איך נאָך אַבאָנירט אַ ווירטשאַפטליכע צייטונג, היי-יאָהר האָב איך נישט פאַרוואָס צו אַבאָנירען אַ צייטונג, און איך לעב דאָ נישט וויסענדיג וואָס עס קומט פאָר אויף דער וועלט.

אַ פינפהעקטאַרדיגער פּויער דערצעהלט:

ער בעהייצט די שטוב מיט האָלץ, וואָס ער קלויבט אין וואַלד און בעלויכט די שטוב מיט אַ שטיקעל קיהן, אויף נאַפט קען מען זיך נישט ערלויבען.

אַ לאַנדווירטין פון 2 העקטאַר עסט אינדערפריה מיט די קינדער ברויט, אויף מיטאָג זופּ פון קאַרטאָפעל. אויף אָוונטברויט קאַרטאָפעל. פון קיין צושמעלצען ווייסט מען נישט. דער הויפּט-מקור פון חיונה איז די קוה.

אַז מען מעלקט אויס די קוה, געהט מען מיט דער מילך קיין ניעסוויעזש. דאָרט פערקויפט מען די מילך פאַר 13 גראָשען אַ ליטער און פאַר דעם געלד קען מען קויפען קאַרטאָפעל. פאַר 2 ליטער קען פערדינען צו 25 ביז 30 גראָשען און פאַר דעם געלד האָט מען אַביסעל קאַרטאָפעל צו עסען און אַזוי ווי אַ פּערטעל קאַרטאָפעל קאָסט פופציג גראָשען, בלייבט מען שולדיג צוואַנציג גראָשען.

איינע דערצעהלט, אַז זי האָט געהאַט אַ הויזל האָט זי עס פערקויפט און געקויפט אַ קוה, כדי צו האָבען מילך.

איין פרוי דערצעהלט וועגען טראַגישען גורל פון איהר לעצטען קישען:

אין פערלויף פון פיר יאָהר האָט זי נישט געקענט בעצאָהלען קיין שטייערן, עס האָט זיך אָנגעזאַמעלט דרייסיג זלאָטעס, ווען מעהר אָפּשלעפּען האָט מען שוין נישט געקענט, איז זי געווען געצוואונגען צו פערקויפען דאָס קישען. זי האָט געהאַט בלויז איין קישען, אָבער זי האָט דערפון געמוזט מאַכען אַ פּאָר זלאָטעס. אָבער דאָס געלד האָט זי אויסגעגעבען אויף חיונה און דער חוב פון שטייער איז וויטער געבליבען.

דער קאָרעספּאָנדענט איז אויך געווען אין שלאָס פון די ראַדזיוויל'ס אין ניעסוויעזש. דאָרט האָבען זיך די פּריצים אויך בעקלאָגט אויפ'ן קריזיס, אויף חובות, אויף שטייערן. די הערען פון ניעסוויעזש האָבען אין טראַגישע פאַרבען פאָרגעשטעלט זייער לאַגע. אויפ'ן שלאָס אין ניעסוויעזש איז געווען 168 צימערען, צוליב'ן קריזיס האָט מען געמוזט אָפּזאָגען אַ טייל פון דער דיגערשאַפט און איצט זענען אָפען בלויז 28 צימערען. די איבעריגע זענען געשלאָסען.

30 יאָהר יודישע ביהנע-קונסט

יובילעי פון לאָדזער שוישפּילער וואָלף זילבערבערג אין לאָנדאָן

אין לאָנדאָן איז געפייערט געוואָרען דער 30-יעהריגער יובילעי פון אַרטיסטישער אַרבייט, פון לאָדזער בעקאַנטען אַרטיסט וואָלף זילבערבערג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער רעדאַקטאָר פון דער לאָנדאָנער „פּאָסט", י. שאַיאַק געשריבען אין אַ בעגייסטערטען אַרטיקעל צווישען אַנד. אָט וואָס:

זילבערבערג איז אַן ערשטקלאַסיגער שוישפּילער וועלכער געהערט צו אַ בעסטע ער שולע; ער האָט יאָהרען-לאַנג געשפּילט אין היגען יודישען טעאַטער, און אויב איך מאַך נישט קיין טעות איז עס דער ערשטער עהרען-אָוונד וואָס עס ווערט פאַר איהם אַראַנזשירט אין לאָנדאָן און דערפאַר מוז דער דאָזיגער פאָרשטעלונג געמאַכט ווערען אַן אויסנאַהם און דער אָוונט דאַרף טאַקע בעטראַכט ווערען פאַר אַן אמתן יום-טוב.

* * *

וואָלף זילבערבערג געהערט צו אַ קלאַס יודישע שוישפּילער מיט וועלכע מען מוז זיך רעכענען ביים יודישען טעאַטער, ער האָט הינטער זיך אַלס אַקטיאָר, אַ גאַנץ שעהנע און ווערטפולע פערגאַנגענהייט. ער געהערט צו די יונגע פּיאָנערען פון בעסערען יודישען טעאַטער, ער האָט אָנגעהויבען זיין שוישפּילערישע קאַריערע ביי אַזעלכע טעאַטערס וועלכע זענען געשטאַנען אויף אַ העכערען קינסטלערישען ניוואָ.

ער האָט געשפּילט צוזאַמען מיט פּרץ הירשביינס טרופּע, וועלכע איז געווען איינע פון די ערשטע אויפגעהויבען דאָס יודישע טעאַטער צו אַ קינסטלערישער מדרגה, ער איז אויך שפּעטער געווען אַ חשובער מיטגליד פון דער ווילנער טרופּע, מיט וועלכער ער איז טאַקע געקומען נאָך לאָנדאָן.

און אַפילו ווען זילבערבערג, האָט שפּעטער ביי אונז געשפּילט אין אַזעלכע טרופּעס, וועלכע זענען נישט געשטאַנען אויף אַ דורכער קינסטלערישער שטופע. האָט מען אָבער אין איהם שטענדיג געזעהען דעם בעסערען אַקטיאָר.

די אומשטענדען ביים יודישען טעאַטער האָבען איהם געצוואונגען צו שפּילען אין אַזעלכע פּיעסען אין וועלכע ער האָט זיך נישט איינגעפּאַסט; האָט ער אָבער אין די דאָזיגע פּיעסען בעקומען אַ ראָלע, פון וועלכער עס איז געווען וואָס צו מאַכען האָט ער פון איהר אַרויסגעבראַכט די בעסערע זייט דאָס שעהנערע, און וואָס ער זאָל נישט האָבען געשפּילט, אַפילו אין די ביליגסטע שונד-פּיעסען, האָט מען אָבער פאַר זיך געזעהען די פיזיאָנאָמיע פון אַן אַקטיאָר, וועלכער פערשטעהט טעאַטער, פערשטעהט וואָס ער רעדט און ווייסט וואָס ער וויל.

דאָס איז ביים היינטיגען יודישען טעאַטער אַ גרויסע זאַך. מיר האָבען לייגער נישט קיין סך אַזעלכע שוישפּילער אויף דער יודישער ביהנע, ווי זילבערבערג איז, כאָטש עס שווימלען שטענדיג פאַר אונזערע אויגען נעמען פון בעריהמטע „סטאַרס", פון וועלכע די מעהרהייט נעמען דעם עולם, ווי מען זאָגט אויף טעאַטער-לשון — „אויפ'ן גאַנצען זיכער"...

אַ שרפה אויף פּיעטרקאָווער 41

נעכטען 8 אַ זייגער אין אָוונד איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אויף פּיעטריקאָווער 41. ס'איז באַלד אָנגעקומען די צווייטע אַפּטיילונג פון די פייערלעשער, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די שרפה איז אויסגעבראָכען אין קעלער פון האָלץ און קוילען, וואָס געהערט צו אַ געוויסען זיידמאַן. דאָס פייער האָט זיך שנעל אריבערגעוואָרפען אויך אויף אַנדערע געביידעס, וואָס זענען געווען אָנגעפּולט מיט קוילען. נאָך אַן אַרבייט פון אַנדערטהאַלבען שעה האָט זיך איינגעגעבען דאָס פייער צו פערלעשען און נישט דערלאָזען, אַז עס זאָל זיך איבערוואַרפען אויף דעם וואָרנדהויז. די סיבה פון דער שרפה איז נישט פעסטגעשטעלט.

אין „אַראַראַט" שפּילט מען

היינט — צו פּאָפּולערע פּרייזען

מיט גרויס ערפאָלג געהט איצט דער פאָלגענדיגער נייער „אַראַראַט"-פּראָגראַם א. נ. „אַנ'אָקס פאַר א גראָשען", וואָס ענטהאַלט אַזעלכע גלענצענדע נומערן, ווי „פּאַציפיסטען", „דער קייזער-ליכער סמאָטר", „שוואַרצע ליבע", „די ציגעלען ביי די וויגעלעך", „נישט קיין וויטעשע", „דער קונדס", „דערמאָנסט מיר אין מיין ערשטער ליבע", „יודיש, חסידיש, ממזריש" „דער גאַסט פון ארץ-ישראל" א.אז.וו. א.אז.וו.

היינט ווערט געשפּילט 1 מאָל.

פּרייזען: פון 49 גראָשען ביז 2 זלאָטעס.

ביי אישיאַס

ערפאָלגט אויף אַ גלאַז נאַטירליך ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

וואָס ווערט גענומען ניכטערהייט, ווירקט אויף אויסגיביגקייט, דאַרם-ענטלעערונג. עמפּפעהלט פון דאָקטוירים.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאַג דעם 17 יאַנואַר 1933

11,40 פּרעסע-איבערזיכט. 11.50 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופט-פליהעריי. 11.58 צייט-סיגנאַל. 12,05 טאָג-פּראָגראַם. 12,10 גראַמאָפאָן. 1,20 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 3,10 עקספּאָרט-קאָמוניקאַט. 3,15 ווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט. 3,25 פאָרלעזונגען. 3,50 גראַמאָפאָן. 4,25 פאָרלעזונג פאַר לעהרער. 4,40 רעפעראַט. 5,00 קאָנצערט. 6.00 לייכטע מוזיק. 7,00 פערשידענעס. 7,20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 7,30 מוזיק-שמועסען. 7,45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8,00 קאָנצערט, ספּאָרט, ראַדיאָ-פּרעסע. 9,30 קאָנצערט. 10,00 ליטעראַרישע פערטעל-שעה. 10,15 טאַנץ-מוזיק, 10,55 מעטעאָראָלאָגישער און פּאָליציי-קאָמוניקאַט. 11,00 טאַנץ-מוזיק.

אויסלאַנד

7,30 בודאַפּעשט—אָפּערע. 8,00 בערלין—אָפּערע. 9,00 פּאַריז – אודיציע. 9,15 לאָנדאָן – אָפּערע. 10,20 דאַווענטרי – סימפ. קאָנצערט.

בריף אין רעדאַקציע

אַ ווענדונג צו דער קהלה

ח' רעדאַקציע!

מיר בעטען צו דרוקען אין אייער חשוב'ער צייטונג אונזער ווענדונג צו דער יודישער קהלה אין לאָדז.

דער קריזיס וואַקסט פון טאָג צו טאָג אויף דער יודישער גאַס הערשט הונגער, נויט און קעלט. ס'ליידען אַלע שיכטען, אַממייסטען אָבער ליידען די גאַסען-הענדלער. אין נויט לעבען מיר איין טאָג נאָך דעם צווייטען. ווייניג האָבען מיר נאָך צו טון מיט פּאָליציי, וועלכע דערלויבט אונז נישט צו האַנדלען. די קלענסטע קאַטעגאָריע פּאַטענט, וואָס מיר דאַרפען בעזיצען קאָסט 45 זל. דאָס איז אַ סומע פון וועלכע מיר קענען אַפילו נישט חלומ'ען, דעריבער בלייבט אונז איבער — אַראָפּ-רוימען די טישען.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך ח' פּרעזעס מיט אַ בקשה אונז ענטגעגען קומען מיט הילף, איהר זענט דער איינציגער אויף וועלכען עס ליגט דער חוב אונז צו העלפען און פאַר יעדען פון אונז בעשטעטיגען צו 45 זל. אויף פּאַטענטען. מיר אונטערשטרייכען, אַז די יודישע קהלה אין וואַרשא, האָט פאַר די וואַרשעווער גאַסען-הענדלער בעשטעטיגט 15,000 זל. אויף אויסצוקויפען פּאַטענטען פאַר'ן יאָהר 1933.

מיר גלויבען, אַז אונזער ווענדונג וועט נישט זיין קיין קול קורא במדבר.

אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פון די טישען-סטראַנאַנעס, וואָס האַנדלען אין די גאַסען מיט אויבס.

פּסח קראַקאָווסקי
מלך גראַנדמאַן

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 11—2 אין כעלמיפּון 8—9 פריה.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	83.—
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאָגע —	42.35
4 „ דאָלאַרובקא	56.40
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	56.75
8 „ וואַרשאָווער מאַנד-בריף	4.475
8 „ לאָדזער „	44.25
ענגלישע פונט — — —	29.95
דאָלאַר — — — —	8.92

מעלדונג

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז

היינט דינסטאַג, דעם 17 יאַנואַר. 8.30 אָוו. אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע שרודמיעסקא 29 פאָרלעזונג (אין דער פּוילישער שפּראַך) אויף ד. ט.: „גלויבען און אַבערגלויבען". פרעלעגענט: ד"ר ג. קרויש. 912

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90-216

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8-2 און פון 5- 9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

„געז. ביבליאָטעק

א.נ. א. אייזענשלאָס"

לימאַנאָווסקיעגאָ 15

איז עפענט אַ גאַנצע וואָך (א חוץ דינסטאַג) פון 7 ביז 10 אין אָוונד.

חודש-אָבצאָהל 80 גר., אַרבייטסלאָזע – 50 גר.

הייבט פרעמיערע! רוהם פון דער טעכניק און רעזשי פון בעקאנטען J. STERNBERG אין רעוואלוציאנס-מייסטערווערק פון פאראמאונט א.ג.

„VENUS בלאנד“

מיט'ן אנטײל דער אונפארגלײכלעכער
MARLENA DIETRICH
וועלכע האט געשאפן די שענסטע ארטיסט פרעצטאציע אין איר.
אין די איבעריגע הויפט-ראלען: דער פענאמענאלער
DICKIE MOORE
און אויך HERBERT MARSCHALL

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען. אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאכם., שבת און זונטאג – 1 אזייגער בײטאג
פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הונדערטער-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען. דער זאל איז שטארק בעהייצט.
אויפ'ן 1-טען סעאנס: באלקאן - 49 גר. פארטער – 75 גר.
נעכסטער פראגראם: „הערצער-קאמאנדא“ (ליבעס-סאמאנדא)

טיכטיגע אגענטן

צו פערקויפען א זעהר גאנגבארער ארטיקעל פאר לאדז און פאר דער פראווינץ. ווערען פון זאפארט געזוכט. אפערטען אין אדמ. אונטער "F.K.„ 208

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געברויכט פון זאפארט א געהילף-לינירער (זעלבסטשטענדיג). צו מעלדען זיך ביי א. י. אסטראווסקי, פיעטריקאווער 55. 207

לאקאלען

א האלב געוועלב מיט איינריכטונג אהן א טרעט-געלד, עווענטועל ס'גאנצע מיט קאנצעסיע צו האלטען אפען ביז 11 א זייגער ביינאכט און אויך זונטאג איז אוועקצוגעבען. צוקערניע בושעזשינער 56. 206

איילינג! וויכטיג!

א פערטאיינפאכט האנדעלס-בוך

בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום צוזאמען מיט געוויסע איפקלערונגען און אינפארמאציעס אין יודיש צו בעקומען אין שרייב-מאטעריאלען-געשעפט פון

A. J. OSTROWSKI S-cy
Łódź, Piotrkowska 55,
telefon 203 54.

א גאלדענער האנדעלס-פונקט. באלד אוועקצוגעבען אהן אפטרעט-געלד עטליכע געוועלבער, אויך פראנט קעלער אין הויף. צו ערפאהרען ביים ווירט קאסטשעלנא 3 פון 6–8 אווענד.

א שטוב מיט א קוך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען איז פון זאפארט אוועקצוגעבען. בערקא ווינש. סקווערא 20. 214

מעבלירט ארבייט

בוכהאלטער-בילאנסיסט זוכט שטונדען-בוכפיהרונג אדער וואכער נישט אין פאסטען פאר א קליינעם געהאלט. ס'קאן אויך זיין אויף דער פראווינץ. געפל. אפערטען אין אדמ. פאר "28-12„ 211

קויף און פערקויף

צוליב אפרייזע ביליג צו פערקויפען א קאראקול-נעם מאנטעל אין גוטען צושטאנד. צו ערפאהרען גדאנסקא 20, ביים וועכטער. 205

Sypialnię jasną w dobrym stanie sprzedam tanio. Cegielniana 58, m. 4 od 2–3 i 7.30–9.

טיש-וואגע, דעצימאל-וואגען, קילאגראם-געוויכטער, ליטער-מאסען געשטעמפעלט 1933 צו בעקומען אין הורט-אייזען-געשעפט א. ווינגער, פילסודסקיעגא 10, טעל. 11570.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף הילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעס איז גוף פאר הויהערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס ווי חן א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א האספרי-קאר. און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער און איז א גרויסער סכנה דורך פארדרייען די קישקעס ווערט צו בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל נאטירענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג אין פון דײטשע פראפעסאר

דאקטאר פראבירעווינד בעזייטיגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, ליידונגען מיט הייל-גארטעלען און מאשינען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קישלאנאחסקי און אויך אנדערע.

פון געהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

איך האלט פאר מיין הוב פערזענליך צו דאנקען דעם גרויסען ספעציאליסט ה' ד"ר, י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר זיין וואונדערבארע צופאסונג פון א באנדאזש ווייל זייענדיג אויף א ברוך. ב'בין אלט 74 יאהר און צוליב דעם ברוך האב איך נישט געקענט געהן.

חנם ביהל אייך מיך ווערגע גאט. צו דעם גרויסען ספעציאליסט האט מיך געשיקט דער אלעקסאנדערער רבי ש"נ. פאר וואס איך דאנק איהם הערציג.

(—) מרדכי גרייטמאן
אלעקסאנדער, ספעצטראסע 23.

בילינגסטער און פרעהליכסטער רעווי-טעאטער

אין לאדז אין זאל פון קינא

„MIMOZA“

קיליגסקיעגא 178

הייבט און פאלגענדע טעג!

גרויסער קארנאוואל-איבערזיכט פון די שלאגערן און אטראקציעס א.ג.

„שפילצייג פאר לאדז“

מיט **Janina Madziarówna, Jerzy Welin**
Wincenty Łoskot, Duet Janaszków
אין דער שפיץ פון גלענצענדען אנסאמבל.
8 וואונדערשעהנע און געשיקטע **Hockey-Girls**
פארביגע בילדער. וואונדערשעהנע סקעטשען. מענץ. געזאנג. הומאר און סאטירע. קינסטל. לייטונג: Kazimierz Brzeski

אנהייב 7.30 און 9,30 אווענד. פרייזען פון די פלעצער אומגעוועהנליך נידריג פון 49 גר. ביז 2.20 זל.

חדר „תורה ודת“

פלאץ וואלנאשטשי 6 (נײ-שטאט)

נייע תלמידים ווערען אנגענומען אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שולע)

ראטעוועט דאס געזונד

די בעריהמטסטע ערטצליכע וועלט - בערזענליכקייטען האבען פעסט געשטעלט, אז 75 פראצ. קראנקהייטען ענטשטעהען צוליב אבסטרוקציע.

א קראנקער מאגען איז די הויפט-סיבה פון ענטשטעהען פון פערע. קראנקהייטען, פעראומרייניגט דאס בלוט און שאפט א שלעכטע שטאף-וועקסלונג.

די בעריהמטע זייט 50 יאהר אין דער גאנצער וועלט **Zioła z gór Harcu Dr. Lauera** ווי דאס האבען בעשטעטיגט די גראס, פון בערלינער אוניווערזיטעט ד"ר מארטין, ד"ר האכמלעטער און א סך אנד. בעדייטענדע דאקטוירים, זענען אביאידעאל מיטעל בעזונד צו מאכען דעם מאגען, בעזייטיגען די אבסטרוקציע (פערהארטונג), איז א גוט ריינגיגונגס-מיטעל, פערלייכטערן די פונקציעס פון די פערדייאונגס-ארגאנען, פערשטערקן דעם ארגאניזם און דערהעכן דעם אפעטיט.

Zioła z gór Harcu Dr. Lauera בעזייטיגען די ליידען פון די לעבער, נירען, גאל-שטיינער, המאריד-ליידען, רעומאטיזם און ארטעריסקלעראזיס, קאפ-ווענטאג, אויסשיטען און לישאיעס.

Zioła z gór Harcu Dr. Lauera זענען געווארען בעשאנקען אויף די ערטצליכע אויסשטעלונגען מיט די העכסטע אויסצייכענונגען און גאלדענע מעדאלען אין בערלין, בערלין, ווין, פאריז, לאנדאן און אין אנדערע שטעט. ד"ר לאוער האט בעקומען פריוועגער דאנקזאגונגען פון אריסקראטיע. פרייז פון א האלב שאכטעל 1,50 זל., א דאפעלטע שאכטעל 2,50 זל.—פערקויף אין אפטייקען און אפטייקער-מאגאזינען.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4–8 אווענד
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

לעכער

צו העש, ליצלער צו הויזען און עקספארט ווערען אויסגענייט ביי נארדמאן שרודמייסקא 8
ספעציאליסט אויף הענטשקעס

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע בעהאנדלונג סעקסועלע און בעראטונג
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד,
זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

פיעטרקאווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אן טעגליך פון 1½–4 נ"מ און 6–9 אוו.
זונטאג און אנדערע חגאות פון 10 ביז 1 בייטאג.

3 pokoje z kuchnią

przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem
zaraz do oddania.
Wiadomość telefon. 224-49.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8–2 נאכמיטאג און פון 4–9 אווענד'
זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכם.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענד.

וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

H. Hammer

ספעציאל-ארצט פאר אקישעריע און פרויען-קראנקה.

צוריקגעקעהרט.

PIŁSUDSKIEGO 38, tel. 128-39.

Dr. med.

S. HALBORN

ספעציאל-ארצט פאר קינדער-קראנקהייטען
וואוינט יעצט גדאנסקא 65A טעל. 228 82

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט דיאטערמיק.
— — עפענט פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט–24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט–40 . . . . –60 . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט–12 . . . . –18 . . . . 8 .
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען–20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

רעדאקציע, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט אג. פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיג. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman